

RAADSINFORMATIEBRIEF

VAN HET COLLEGE VAN B&W

VOOR de gemeenteraad

CC

DATUM 2 juni 2026

ONDERWERP Vastgestelde Maatschappelijke Agenda Sociaal Domein 2026 - 2031

Beste meneer, mevrouw,

Het college heeft de Maatschappelijke Agenda Sociaal Domein 2026–2031 (MAG) vastgesteld in de collegevergadering van 19 mei 2026 en biedt deze hierbij ter kennisgeving aan u aan.

Achtergrond en context

Met het door de raad in 2025 vastgestelde addendum op het Integraal Beleidskader Sociaal Domein is de strategische koers voor het sociaal domein aangescherpt. Daarbij is nadrukkelijk gekozen voor een veranderbeweging waarin normaliseren, collectiveren en preventie centraal staan. De maatschappelijke agenda bouwt hierop voort en maakt concreet waar gemeente en partners de komende jaren gezamenlijk op inzetten.

De Maatschappelijke Agenda

De MAG geeft richting aan de gezamenlijke inzet van gemeente en partners op drie samenhangende maatschappelijke opgaven in het sociaal domein: het versterken van de sociale basis, het vergroten van bestaanszekerheid en het vergroten van kansengelijkheid. De agenda is geen nieuw beleidskader en ook geen uitputtend overzicht van activiteiten, maar een gezamenlijke uitvoerings- en veranderagenda. De nadruk ligt op een andere manier van samenwerken, houding en gedrag in de uitvoering en het realiseren van duurzame maatschappelijke effecten voor inwoners.

Tegelijkertijd is de maatschappelijke agenda nadrukkelijk ook gericht op het borgen van een houdbaar stelsel van zorg en ondersteuning. Door schaarste aan personeel en financiële middelen staat de betaalbaarheid en beschikbaarheid van ondersteuning onder druk. De ingezette veranderbeweging draagt hieraan bij, maar vraagt ook om scherpe keuzes. Dit betekent dat wordt gestuurd op het versterken van collectieve voorzieningen, het beperken van de inzet van zwaardere individuele ondersteuning waar dat kan en het beter benutten van data en monitoring om doelmatigheid en effectiviteit te vergroten.

Totstandkoming

De maatschappelijke agenda is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met maatschappelijke partners, onder andere door middel van co-designsessies. Ook de Adviesraad Sociaal Domein is betrokken geweest; het uitgebrachte advies is meegenomen bij de verdere uitwerking van de agenda.

Communicatie richting inwoners

De gemeente vindt het belangrijk om inwoners te informeren over en te betrekken bij de ontwikkelingen in het sociaal domein. Daarom wordt de komende periode via verschillende kanalen gecommuniceerd over de maatschappelijke agenda en wat deze betekent voor inwoners. Daarbij is nadrukkelijk aandacht voor begrijpelijke en herkenbare communicatie, die aansluit bij de leefwereld van inwoners. De communicatie start

1660044 / 1903224

naar verwachting in juni met een spread in Het Kontakt. In de periode daarna worden inwoners periodiek geïnformeerd en betrokken bij initiatieven die bijdragen aan sterke buurten en kernen.

Tot slot

De maatschappelijke agenda markeert geen nieuwe koers, maar versterkt en versnelt de ingezette veranderbeweging in het sociaal domein. De verdere concretisering vindt de komende jaren plaats in samenwerking met partners en inwoners, waarbij gezamenlijk leren en bijsturen centraal staan.

Wij verwijzen u voor de volledige inhoud en uitwerking naar de Maatschappelijke Agenda Sociaal Domein 2026–2031 in de bijlage.

Bijlagen RIB: Maatschappelijke Agenda Sociaal Domein 2026 - 2031

Met vriendelijke groet,

burgemeester en wethouders van Krimpenerwaard,
de secretaris,

de burgemeester,

J. Hennip

ir. J. Beenakker

Maatschappelijke Agenda Sociaal Domein

2026-2031

Voorwoord

Krimpenerwaard is een gemeente met sterke gemeenschappen, veel betrokken inwoners en een rijk netwerk aan voorzieningen. Tegelijkertijd zien we dat onze samenleving verandert. Niet iedereen kan vanzelfsprekend meedoen, de druk op zorg en ondersteuning neemt toe en verschillen in kansen en gezondheid worden zichtbaarder. Deze ontwikkelingen vragen om een gezamenlijke beweging: naar een samenleving waarin mensen elkaar kennen, ondersteunen en ruimte hebben om zich te ontwikkelen.

Met deze Maatschappelijke Agenda geven we als gemeente en maatschappelijke partners samen richting aan ons werk in het Sociaal Domein voor de komende jaren. Deze agenda is tot stand gekomen in co-designsessies met gemeente en partners. Daarbij is duidelijk geworden dat de maatschappelijke opgaven waarvoor we staan alleen kunnen worden aangepakt als we gedeelde verantwoordelijkheid nemen: ieder vanuit zijn eigen rol, expertise en positie, en in nauwe verbinding met inwoners.

De agenda richt zich op drie opgaven die onlosmakelijk verbonden zijn met het dagelijks leven van inwoners: het versterken van de sociale basis, het vergroten van bestaanszekerheid en het vergroten van kansengelijkheid. Per opgave beschrijven we wat we gezamenlijk zien, wat we willen bereiken en welke beweging daarvoor nodig is. Inwoners spelen hierin een cruciale rol. De agenda biedt ruimte om hun ervaringen, ideeën en initiatieven structureel te betrekken en samen te werken aan oplossingen die passen bij wat inwoners in hun buurt en dagelijks leven tegenkomen.

Deze agenda vraagt van gemeente en maatschappelijke partners dat zij samen optrekken in keuzes, uitvoering en verantwoordelijkheid. Niet alles ligt vast en niet alles is vooraf uitgewerkt. Juist daardoor is de agenda wendbaar en biedt zij ruimte om aan te blijven sluiten bij nieuwe inzichten en ontwikkelingen in de samenleving en behoeften van inwoners.

We zijn trots op het gezamenlijke proces dat tot deze agenda heeft geleid en waarderen de openheid, betrokkenheid en denkracht van alle partners. Deze agenda is een gezamenlijk product én een gezamenlijke koers. Nu is het tijd om verder te bouwen: door plannen om te zetten in actie, gezamenlijk in de praktijk aan de slag te gaan en werkend te blijven leren.

Namens het college danken wij iedereen die heeft bijgedragen aan deze Maatschappelijke Agenda. Laten we gezamenlijk verantwoordelijkheid blijven nemen voor de uitvoering, zodat Krimpenerwaard een gemeente is waar iedereen kan meedoen en waar kansen en voorzieningen toegankelijk zijn voor alle inwoners.

Irma Bultman en Wisja Pannekoek, wethouders Sociaal Domein

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1. Inleiding	5
1.1 Missie, visie en waarden	5
1.2 Aanleiding en veranderbeweging	5
1.3 De Maatschappelijke Agenda als gezamenlijke koers	6
1.4 Relatie met bestaand beleid en bezuinigingsmaatregelen	6
1.5 Totstandkoming van deze agenda	6
1.6 Leeswijzer	6
2. De drie maatschappelijke opgaven	7
2.1 Wat de aanpak van de drie opgaven verbindt	7
2.2 Versterken van de sociale basis	8
2.3 Vergroten van bestaanszekerheid	11
2.4 Vergroten van kansengelijkheid	14
3. Veranderagenda	17
3.1 Doel en karakter van de veranderagenda	17
3.2 Hoe we veranderinitiatieven selecteren en prioriteren	17
3.3 De gezamenlijke veranderinitiatieven 2026–2031	17
3.4 Hoe we de veranderinitiatieven organiseren	23
3.5 Wat dit vraagt van gemeente en partners	23
4. Samen werken, uitvoeren en leren	24
4.1 Rollen en samenwerking in de veranderbeweging	24
4.2 Monitoring	24
4.3 Leren en verbeteren	25
4.4 Verantwoording	25
5. Bijlagen	26
Bijlage 1. Begrippenlijst	26
Bijlage 2. Beschrijving veranderinitiatieven	28
Bijlage 3. Fasering van veranderinitiatieven	30

Samenvatting

Met de Maatschappelijke Agenda werken gemeente en maatschappelijke partners samen aan een samenleving waarin iedereen kan meedoen. De agenda geeft richting aan het werk in het sociaal domein voor de komende jaren. Daarbij staat het dagelijks leven van inwoners centraal. Niet alles hoeft zwaarder, individueler of professioneler. Door eerder te helpen, meer samen te doen en beter gebruik te maken van wat er al is in buurten en dorpen, kunnen problemen worden voorkomen en kansen worden vergroot. De agenda richt zich op drie maatschappelijke opgaven die sterk met elkaar samenhangen: het versterken van de sociale basis, het vergroten van bestaanszekerheid en het vergroten van kansengelijkheid. De opgaven staan hieronder verder beschreven. Samen vormen zij één veranderbeweging. De manier waarop deze opgaven worden aangepakt is gericht op normaliseren (niet alles is een probleem), collectiever werken (meer samen, minder alleen) en preventie (eerder helpen om zwaardere problemen te voorkomen), met positieve gezondheid als uitgangspunt.

Versterken van de sociale basis - Samen leven, ontmoeten en elkaar helpen

De sociale basis is het fundament van een sterke samenleving. Toch is het steeds minder vanzelfsprekend dat mensen elkaar kennen of ondersteunen. Vragen worden daardoor sneller een zorgvraag. De verandering is dat het gewone leven weer centraal komt te staan: buurten en kernen waar mensen elkaar ontmoeten, zich verbonden voelen en steun vinden bij elkaar. Gemeente en maatschappelijke partners werken daarom meer in buurten en dorpen en minder vanuit losse regelingen. Dat vraagt een andere houding: professionals zijn zichtbaar en benaderbaar, sluiten aan bij inwoners en stimuleren ontmoeting en onderlinge hulp. Ontmoetingsplekken zijn niet alleen voor activiteiten, maar ook voor een gesprek of een eerste vraag. Partners laten los dat ondersteuning altijd individueel en professioneel moet zijn. Kleine zorgen worden vaker samen opgepakt, bijvoorbeeld in de buurt of in een groep. Zo wordt hulp vragen normaler en blijft ondersteuning dichtbij het dagelijks leven.

Vergroten van bestaanszekerheid - Meer rust en grip op het dagelijks leven

Voor een deel van de inwoners is bestaanszekerheid geen vanzelfsprekendheid. Geldzorgen, onzeker wonen, stress en onveiligheid hangen vaak samen. Hulp komt nu vaak laat en via verschillende organisaties. De verandering is dat inwoners eerder steun krijgen, op een duidelijke en samenhangende manier. Gemeente en maatschappelijke partners werken meer vanuit vertrouwen en minder vanuit regels. Dat vraagt ander gedrag: luisteren, meedenken en samen zoeken naar oplossingen die passen bij de situatie van de inwoner. Partners stemmen beter af tussen inkomen, wonen, zorg en welzijn, zodat inwoners niet steeds opnieuw hun verhaal hoeven te vertellen. Naast individuele ondersteuning zetten partners ook collectieve vormen in, bijvoorbeeld groepsgerichte ondersteuning tijdens wachttijden. Inwoners staan er dan niet alleen voor en krijgen eerder rust en overzicht. Door eerder en preventief te werken, worden grotere problemen vaker voorkomen.

Vergroten van kansengelijkheid - Ieder kind een goede start

Niet ieder kind groeit op met dezelfde kansen. Verschillen ontstaan vaak al vroeg en kunnen zich blijven herhalen. Te vaak wordt ondersteuning pas ingezet als problemen zichtbaar zijn. De verandering is dat ondersteuning zich eerder richt op de oorzaken van ongelijke kansen, zoals stress in gezinnen, beperkte basisvaardigheden, beperkte toegang tot voorzieningen en onzekerheid over inkomen of wonen. Partners richten zich meer op vroeg ondersteunen, dichtbij gezinnen en in het gewone leven. Kinderopvang, scholen, zorg, welzijn, sport en cultuur werken nauwer samen en stemmen beter af. Dat vraagt een gezamenlijke houding: signalen serieus nemen, elkaar opzoeken en sneller handelen. Ondersteuning vindt vaker plaats op plekken waar kinderen en ouders al komen, zoals school, de sportclub of de bibliotheek. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar het kind, maar ook naar de thuissituatie en de omgeving. Familie, burens en vrijwilligers worden bewuster betrokken. Zo krijgen kinderen meer ruimte om zich te ontwikkelen en voelen ouders zich gesteund en nemen zij naar vermogen verantwoordelijkheid.

Samen veranderen

Om deze beweging te realiseren is meer nodig dan goede bedoelingen. Daarom bevat de Maatschappelijke Agenda een gezamenlijke veranderagenda. Gemeente en maatschappelijke partners hebben samen verkend wat de veranderbeweging vraagt aan een andere manier van samenwerken, houding en gedrag. Het gaat niet alleen om andere afspraken, maar vooral om anders doen: eerder contact zoeken, meer vertrouwen geven, samenwerken over grenzen heen en ruimte laten voor wat inwoners zelf kunnen en willen.

De veranderagenda biedt ruimte om nieuwe werkwijzen te ontwikkelen, uit te proberen en daarvan te leren. Niet alles ligt vooraf vast. Partners werken stap voor stap samen, sturen bij waar nodig en durven ook te stoppen met wat niet bijdraagt. Samenwerking, leren en verantwoorden vormen daarbij één geheel. Gemeente en maatschappelijke partners zijn samen verantwoordelijk voor de koers en de resultaten. Door ervaringen uit de praktijk te combineren met cijfers en signalen van inwoners en professionals, ontstaat inzicht in wat werkt. Die kennis gebruiken we om keuzes te maken en steeds beter aan te sluiten bij wat inwoners nodig hebben.

Inwoners spelen een belangrijke rol in de veranderbeweging. De agenda is opgesteld door gemeente en maatschappelijke partners, maar de verandering kan alleen slagen als inwoners weer meer naar elkaar omkijken. We willen toe naar een samenleving waarin hulp vragen en hulp bieden vanzelfsprekender wordt, waarin mensen elkaar kennen en ondersteunen en waarin samenredzaamheid groeit. Dit is een bewuste tegenbeweging tegen individualisering en polarisatie. Gemeente en partners ondersteunen en faciliteren dit, maar de kracht ligt in buurten, netwerken en gemeenschappen zelf.

De Maatschappelijke Agenda is een uitnodiging om samen te blijven werken aan een Krimpenerwaard waarin mensen zich gezien voelen, steun dichtbij is en iedereen de kans krijgt om mee te doen. Nu en in de toekomst.

Inleiding

De Maatschappelijke Agenda (MAG) Krimpenerwaard 2026–2031 geeft richting aan hoe we samen als gemeente en maatschappelijke partners werken aan een sterke, veerkrachtige en inclusieve samenleving en vormt het kader voor keuzes en verdere uitwerking in de komende jaren. In dit hoofdstuk lichten we de uitgangspunten van de agenda toe, de aanleiding en veranderbeweging, de positie van de MAG en de relatie met bestaand beleid. Het hoofdstuk sluit af met de wijze waarop deze agenda tot stand is gekomen en een leeswijzer. In deze agenda worden begrippen gebruikt die binnen het sociaal domein gangbaar zijn; een toelichting op deze begrippen is opgenomen in bijlage 1.

1.1 Missie, visie en waarden

In het Sociaal Domein van Krimpenerwaard staat de inwoner centraal. We versterken het gewone leven door in te zetten op preventie, vroegsignalering en passende ondersteuning die zo veel mogelijk lokaal, informeel en toegankelijk is. We werken aan een inclusieve gemeenschap waarin mensen zich thuis voelen, kunnen meedoen en elkaar ondersteunen, en waarin jeugdigen gezond en veilig kunnen opgroeien. Uitgangspunt hierbij is gedeelde verantwoordelijkheid: inwoners dragen naar vermogen bij aan hun eigen leven en hun leefomgeving, terwijl samenleving en overheid ondersteunen waar dat nodig is. Verbinding, vertrouwen, betrouwbaarheid, respect en resultaatgerichtheid vormen, samen met deze gedeelde verantwoordelijkheid, het fundament van ons handelen en onze samenwerking als gemeente en maatschappelijke partners.

1.2 Aanleiding en veranderbeweging

In 2021 stelde de gemeente Krimpenerwaard het Integraal Beleidskader Sociaal Domein vast. Dit kader legt de basis voor de gezamenlijke ambitie van raad, college, maatschappelijke partners en inwoners. In 2025 is dit kader aangescherpt op basis van de kwaliteitsmonitor 2022/2023 en gesprekken met de gemeenteraad en de Adviesraad Sociaal Domein. Deze aanscherping is vastgelegd in een addendum en vormt samen met het oorspronkelijke beleidskader één samenhangend geheel.

Met deze aanscherping zetten we nadrukkelijk in op een veranderbeweging in het Sociaal Domein. Die veranderbeweging is zowel noodzakelijk als wenselijk: noodzakelijk om ondersteuning toegankelijk, passend en houdbaar te houden in een samenleving waarin de vraag toeneemt en de beschikbare capaciteit onder druk staat, en wenselijk omdat in en rond het gewone leven voor een deel van de hulpvragen betere en duurzamere oplossingen mogelijk zijn. De kern van deze beweging is een verschuiving van individuele, professionele ondersteuning naar ondersteuning die zoveel mogelijk plaatsvindt in en rond het gewone leven, met professionele inzet daar waar dit echt noodzakelijk is. Deze beweging sluit bovendien aan bij de rol van de samenleving: waar oplossingen in en vanuit gemeenschappen mogelijk zijn, laten we die ook daar ontstaan, terwijl de gemeente zorgt voor ondersteuning alleen wanneer dat noodzakelijk is.

Deze veranderbeweging krijgt vorm langs drie samenhangende strategieën:

- **Normaliseren:** niet alle vragen en kwetsbaarheden hoeven te worden geïdentificeerd of geprofessionaliseerd. Verschillen en tegenslagen horen bij het leven; waar mogelijk zoeken we oplossingen in het dagelijks leven en in de sociale omgeving.
- **Collectiveren:** waar passend kiezen we voor collectieve, vrij toegankelijke voorzieningen en activiteiten. We versterken de sociale basis en investeren in zorgzame gemeenschappen, buurten en kernen. Collectieve activiteiten bieden bovendien een tegenwicht aan

individualisme en polarisatie in de samenleving, en bevorderen ontmoeting, verbinding en sociale cohesie.

- **Preventie:** door eerder, lichter en dichterbij het gewone leven te ondersteunen, voorkomen we verergering van problemen en de inzet van zwaardere ondersteuning.

Door te investeren in zorgzame gemeenschappen, collectieve en vrij toegankelijke welzijnsvoorzieningen en preventieve activiteiten, en door de samenhang daartussen te versterken, verwachten we dat meer hulpvragen van inwoners beter en dichterbij het gewone leven kunnen worden beantwoord. Collectief werken draagt niet alleen bij aan effectiviteit, maar ook aan sociale verbinding en ontmoeting, en vormt een belangrijke tegenbeweging tegen toenemend individualisme en polarisatie in de samenleving. Dit vraagt om een beweging van zelfredzaamheid naar samenredzaamheid, solidariteit en omzien naar elkaar, met positieve gezondheid als uitgangspunt.

Hoewel Krimpenerwaard sterke gemeenschappen kent en beschikt over een breed palet aan maatschappelijke voorzieningen, ontstaat deze beweging niet vanzelf. De toegankelijkheid van de samenleving staat onder druk: ondersteuning vanuit de omgeving is minder vanzelfsprekend, inwoners vinden het lastiger om hulp te vragen en alledaagse problemen worden vaker geprofessionaliseerd. Tegelijkertijd neemt de groep mensen die ondersteuning nodig heeft toe, terwijl het aantal beschikbare professionals beperkt is. Dat vraagt om gedeelde verantwoordelijkheid: investeren in de sociale basis en zorgzame buurten én het doelgericht inzetten van schaarse professionele capaciteit voor inwoners voor wie ondersteuning strikt noodzakelijk is.

1.3 De Maatschappelijke Agenda als gezamenlijke koers

Met de Maatschappelijke Agenda geven gemeente en maatschappelijke partners gezamenlijk richting aan hoe we de veranderbeweging realiseren. Die veranderbeweging geldt voor het hele Sociaal Domein en krijgt concreet vorm binnen drie samenhangende maatschappelijke opgaven: het versterken van de sociale basis, het vergroten van bestaanszekerheid en het vergroten van kansengelijkheid. Binnen elk van deze opgaven werken we vanuit dezelfde uitgangspunten: normaliseren waar mogelijk, collectivieren waar passend en preventief handelen vanuit positieve gezondheid. De veranderbeweging vraagt om een andere manier van samenwerken en soms ook om een andere houding en werkwijze van alle betrokkenen. Dat betekent bijvoorbeeld dat we bewuster gebruikmaken van verschillende vormen van kennis en ervaring, waaronder ervaringsdeskundigheid van inwoners, bij het vormgeven en uitvoeren van ondersteuning. Gemeente en maatschappelijke partners zien een gedeelde visie en onderling vertrouwen als belangrijke bouwstenen voor een succesvol samenspel. We werken met de MAG vanuit één koers, gericht op impact voor inwoners en met gedeelde verantwoordelijkheid voor het resultaat.

Deze agenda markeert geen nieuw begin. Gemeente en maatschappelijke partners werken al geruime tijd aan deze veranderbeweging in de praktijk. De Maatschappelijke Agenda is het gezamenlijke instrument om deze beweging te versterken, te verdiepen en te versnellen. De agenda biedt

richting en prioritering, maakt gezamenlijke keuzes expliciet en ondersteunt gemeente en maatschappelijke partners om samen te leren, bij te sturen en, waar nodig, ook te stoppen. Daarmee helpt de agenda om focus aan te brengen en schaarse capaciteit gericht in te zetten.

De Maatschappelijke Agenda is geen overzicht van bestaand activiteitenaanbod en geen nieuw beleidskader. Zij bouwt voort op wat er al gebeurt en sluit expliciet aan bij lopende initiatieven en ervaringen. Zo doen we recht aan het werk dat al is verricht door professionals, maatschappelijke partners en de gemeente, en werken we verder op een stevige basis. De agenda is daarmee geen statisch document, maar een richtinggevend basisdocument dat we de komende jaren gebruiken om samen te leren, bij te sturen en te verbeteren.

1.4 Relatie met bestaand beleid en bezuinigings maatregelen

De Maatschappelijke Agenda sluit aan bij bestaande beleidskaders en wettelijke verplichtingen, zoals de Hervormingsagenda Jeugd, de Participatiewet in Balans, het Integraal Zorgakkoord (IZA), het Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord (AZWA) en de door de gemeenteraad vastgestelde maatregelen voor een structureel sluitende begroting en het Omgevingsprogramma Sociale Basis en Maatschappelijke Voorzieningen. Deze kaders onderstrepen het belang van ondersteuning die eenvoudiger, samenhangender en dichter bij het dagelijks leven wordt georganiseerd. Gemeente en maatschappelijke partners geven hier al gezamenlijk uitvoering aan vanuit de strategie van normaliseren, collectivieren en preventie. Door de kracht van het gewone leven te benutten en de sociale basis te versterken, voorkomen we onnodige inzet van specialistische ondersteuning. Zo blijft deze beschikbaar voor inwoners die dit echt nodig hebben en werken we aan de houdbaarheid van passende ondersteuning, nu en in de toekomst.

1.5 Totstandkoming van deze agenda

De Maatschappelijke Agenda is tot stand gekomen in co-designsessies met maatschappelijke partners en medewerkers van de gemeente. In drie sessies, elk gericht op één van de maatschappelijke opgaven, is gezamenlijk verkend welke werkwijzen we willen loslaten, wat we willen versterken en hoe we onze manier van werken kunnen vernieuwen in lijn met de veranderbeweging. Daarnaast hebben maatschappelijke partners die niet aan deze sessies deelnamen op verschillende momenten input geleverd, onder andere via gesprekken en schriftelijke reacties. Deze bijdragen zijn actief meegenomen en verwerkt in de verdere uitwerking van de agenda. Zo is een agenda ontstaan die samen is gemaakt, richting geeft aan de uitvoering en een basis vormt voor gezamenlijk leren en verbeteren.

1.6 Leeswijzer

Deze agenda is bedoeld voor bestuurders, medewerkers van de gemeentelijke organisatie en maatschappelijke partners. De agenda biedt richting bij besluitvorming en helpt om beleid, uitvoering en samenwerking beter op elkaar af te stemmen. Hoofdstuk 1 beschrijft het waarom en de uitgangspunten van deze agenda. Hoofdstuk 2 vormt de kern van de MAG en gaat in op de drie maatschappelijke opgaven en de gewenste beweging per opgave. Hoofdstuk 3 beschrijft de veranderagenda. Hoofdstuk 4 gaat in op de samenwerking en de wijze waarop gemeente en maatschappelijke partners uitvoering geven aan deze agenda en gezamenlijk leren.

De drie maatschappelijke opgaven

De veranderbeweging en gezamenlijke koers die in hoofdstuk 1 zijn beschreven, krijgen in deze Maatschappelijke Agenda concreet richting via de drie maatschappelijke opgaven. De keuze om te werken met drie maatschappelijke opgaven helpt om gezamenlijke ambities te ordenen, prioriteiten te stellen en samenwerking te versterken. De opgaven zijn onderling sterk met elkaar verbonden en raken direct aan het dagelijks leven van inwoners. Samen vormen zij de kern van deze agenda:

- het versterken van de sociale basis;
- het vergroten van bestaanszekerheid;
- het vergroten van kansengelijkheid

Een sterke sociale basis vormt een belangrijke randvoorwaarde voor de andere twee opgaven. In gemeenschappen met toegankelijke collectieve voorzieningen, inclusieve ontmoetingsplekken en steunende netwerken krijgen kinderen, gezinnen en andere inwoners eerder toegang tot activiteiten, ondersteuning en sociale verbanden die hun ontwikkeling, stabiliteit en veerkracht versterken. Problemen worden in zulke gemeenschappen sneller gesignaleerd en vaker opgepakt met informele of lichte ondersteuning, waardoor zwaardere hulp kan worden voorkomen. Daarmee fungeert de sociale basis zowel als vangnet voor inwoners die ondersteuning nodig hebben, als springplank voor het vergroten van bestaanszekerheid en gelijke kansen.

Hoewel elke opgave zijn eigen inhoud en accenten kent, zijn ze in de praktijk nauw met elkaar verweven. Thema's als wonen, werk, gezondheid, inkomen, opvoeding en welzijn lopen door de opgaven heen en vragen om een integrale benadering. In de verdere uitwerking van dit hoofdstuk wordt

per maatschappelijke opgave beschreven welke ontwikkelingen we gezamenlijk zien, welke ambities en bewegingen daarbij centraal staan en welke keuzes we maken om hier richting aan te geven. Gemeente en maatschappelijke partners kiezen daarbij bewust voor focus. Niet alles kan en hoeft tegelijk.

2.1 Wat de aanpak van de drie opgaven verbindt

Hoewel de drie maatschappelijke opgaven verschillen in inhoud en focus, delen zij een gezamenlijke manier van werken. Gemeente en maatschappelijke partners nemen samen verantwoordelijkheid, maken duidelijke afspraken over rollen en bijdragen en hanteren een gedeelde taal. Dit geeft richting, versterkt gelijkwaardigheid in de samenwerking en helpt om doelgericht te handelen. In de aanpak van alle drie de opgaven kijken we integraal naar de leefwereld van inwoners. Thema's als wonen, werk, gezondheid, inkomen, opvoeding en welzijn hangen nauw met elkaar samen en vragen om afstemming over domeinen en organisaties heen. We bouwen voort op wat er al is in wijken en kernen en benutten bestaande voorzieningen, netwerken en overlegstructuren om signalen vroeg te delen, overlap te voorkomen en gezamenlijke prioriteiten te stellen.

Rolopvatting van professionals in de veranderbeweging

De veranderbeweging in het sociaal domein vraagt om een andere en bewustere rolopvatting van professionals. Niet één vaste houding staat centraal, maar rolbewust en situationeel handelen, passend bij de uitgangspunten van normaliseren, collectiviseren en preventie. Dit betekent dat professionals soms bewust een stap terug doen en ruimte laten aan inwoners, informele netwerken en collectieve oplossingen wanneer inwoners een hulpvraag zelf kunnen dragen, organiseren of ondersteunen.

Op andere momenten zetten professionals juist een stap naar voren: zichtbaar, nabij en outreachend, wanneer signalen daarom vragen of wanneer inwoners zelf niet (meer) in beeld komen. Juist door aanwezig te zijn in buurten en kernen, aan te sluiten bij ontmoetingsplekken en samen te werken met partijen die dichtbij inwoners staan, worden signalen vroegtijdig opgepakt zonder dat direct wordt opgeschaald naar individuele of specialistische ondersteuning.

Met professionals bedoelen we in deze agenda de brede groep beroepskrachten in het sociaal en medisch domein, waaronder welzijnswerkers, jongerenwerkers, medewerkers van gemeentelijke uitvoeringsteams en andere betrokken professionals. Hun gezamenlijke verantwoordelijkheid is steeds opnieuw af te wegen: "Wat kunnen inwoners zelf of samen, en waar is professionele inzet nodig?"

Informele netwerken omvatten alle netwerken buiten formele hulpverlening, zoals familie, burens, vrijwilligersinitiatieven, verenigingen, kerken én wijk- en dorpscentra. Dit zijn plekken waar ontmoeting, signalering en ondersteuning samenkomen.

Vertrouwen, nabijheid en veiligheid als basis

Onderling vertrouwen en nabijheid zijn essentieel in de aanpak van alle drie de opgaven. Professionals zijn zichtbaar en aanspreekbaar in wijken en kernen en zoeken actief contact met inwoners. Laagdrempelige plekken voor ontmoeting en ondersteuning maken het makkelijker om zorgen te delen en tijdig passende ondersteuning te bieden. Veiligheid vormt een fundament onder alle drie de maatschappelijke opgaven: sociale veiligheid in buurten en kernen, veilig en kansrijk opgroeien voor kinderen en jongeren, en het tijdig signaleren en aanpakken van onveiligheid binnen bestaanszekerheid.

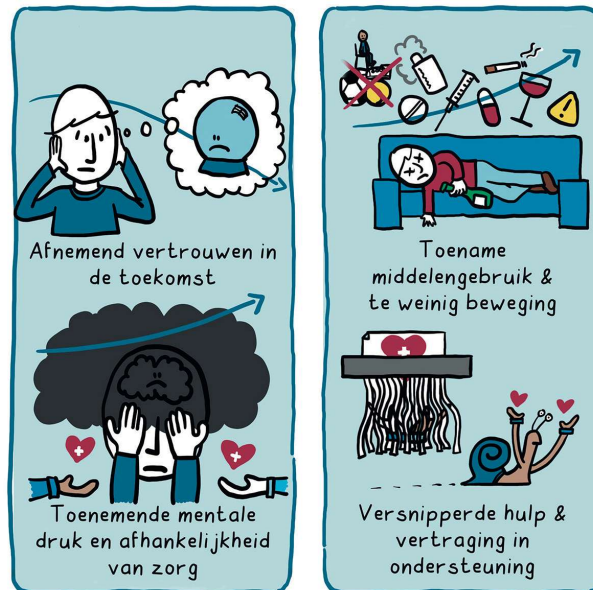
In alle opgaven staan normaliseren en vroegtijdig handelen centraal. Door drempels te verlagen en meer gebruik te maken van collectieve en toegankelijke vormen van ondersteuning, zoveel mogelijk in het gewone leven, voorkomen we dat problemen verergeren en dat zwaardere ondersteuning nodig is.

2.2 Versterken van de sociale basis

Wat we zien in Krimpenerwaard

De sociale basis vormt het fundament van een gezonde en veerkrachtige samenleving. Het is de plek waar inwoners elkaar ontmoeten, relaties opbouwen en steun vinden in hun omgeving. In Krimpenerwaard zien we dat de meeste inwoners gelukkig zijn en dat driekwart de eigen gezondheid als goed ervaart. Tegelijkertijd staat deze sociale basis onder toenemende stress en mentale druk en een groeiende afhankelijkheid van zorg en mantelzorg. Vrijwilligers en mantelzorgers vervullen hierbij een sleutelrol, maar hun inzet is niet onbeperkt.

Maatschappelijke ontwikkelingen zoals individualisering, dubbele vergrijzing, middelengebruik, minder bewegen en personeelstekorten in de zorg versterken de druk op de sociale basis. Ook de houdbaarheid en betaalbaarheid van zorg vragen om een bredere, samenhangende benadering, waarin onder meer bestaanszekerheid, onderwijs en wonen worden meegenomen. Inwoners en professionals ervaren daarnaast dat de samenwerking tussen het sociaal en medisch domein niet altijd sluitend is, waardoor ondersteuning versnipperd raakt. Inwoners zijn minder gewend geraakt om hulp te vragen of elkaar te ondersteunen. In de co-designsessies is benadrukt dat dit vraagt om een cultuurverandering: het versterken van onderlinge verbondenheid, informele netwerken en intergenerationele ontmoeting. Het opnieuw waarderen en versterken van het "village-gevoel", waarin omzien naar elkaar vanzelfsprekend is, vormt daarmee een belangrijke basis voor sterke en zorgzame gemeenschappen.

Onze ambitie

We streven naar een gemeenschap waarin inwoners elkaar kennen, helpen en zich verbonden voelen. Professionals, vrijwilligers en inwoners werken samen op basis van vertrouwen en gelijkwaardigheid. Initiatieven ontstaan zoveel mogelijk vanuit inwoners zelf, waarbij ontmoeting, gezondheid en zingeving hand in hand gaan. De maatschappelijke effecten zijn dat inwoners meer kwaliteit van leven ervaren en sterker samenredzaam zijn.

Onze ambitie is om de sociale basis te versterken in alle drie de leefsfieren:

- **De persoonlijke sociale basis:** inwoners kunnen rekenen op hun directe sociale netwerk en weten waar ze terecht kunnen voor hulp of ondersteuning. Mantelzorgondersteuning is helder georganiseerd en dichtbij beschikbaar. In iedere kern zijn plekken waar mensen elkaar kunnen ontmoeten in de openbare ruimte en waar groen en voorzieningen uitnodigen tot bewegen.
- **De gemeenschappelijke sociale basis:** ontmoetingsplaatsen, verenigingen, kerken en initiatieven vormen het hart van vitale gemeenschappen. Vrijwilligers worden ondersteund, laagdrempelige activiteiten zijn in iedere kern beschikbaar en inwoners ervaren dat het normaal is om elkaar te helpen. Jong en oud zijn actief betrokken, waardoor continuïteit en sociale samenhang worden versterkt. Inwoners vinden elkaar sneller, organiseren zelf hulp en dragen bij aan duurzame initiatieven. Hierin worden zij waar nodig gefaciliteerd en/of ondersteund door professionals.
- **De institutionele sociale basis:** voorzieningen zoals onderwijs, opvang, bibliotheken en eerstelijnszorg zijn dichtbij en toegankelijk. Door goede samenwerking tussen partners in zorg, kinderopvang, onderwijs en welzijn ontvangen inwoners tijdig, laagdrempelig en passend ondersteuning.

De beweging die we maken

We zien de sociale basis als vertrekpunt voor het realiseren van onze ambities in het Sociaal Domein. Dat vraagt om een duidelijke omslag: een gemeentebrede manier van buurt- en kerngericht werken. Daarom investeren we in sterke wijken en kernen waar mensen elkaar kennen, helpen en betekenisvol contact hebben. Een stevige sociale basis werkt preventief, maakt collectieve oplossingen mogelijk en zorgt ervoor dat ondersteuning vaker kan worden genormaliseerd. Collectieve oplossingen voor ondersteuningsvragen, zoals buurtactiviteiten, informele netwerken en laagdrempelige vormen van ondersteuning, zijn daarbij het uitgangspunt. Individuele ondersteuning wordt alleen ingezet wanneer dat echt nodig is.

De sociale basis is in de eerste plaats van inwoners zelf. Gemeente en maatschappelijke partners faciliteren, ondersteunen en verbinden. Welzijnspartners vervullen hierin een sleutelrol. Zij staan dicht bij inwoners, signaleren vroeg en verbinden inwoners, vrijwilligers en professionals in wijken en kernen. Dorps- en cultuurhuizen (waaronder ook wijkcentra en buurthuizen) vervullen hierin een sleutelpositie als laagdrempelige vindplaatsen waar inwoners samenkomen, signalen zichtbaar worden en verbinding ontstaat tussen inwoners, informele netwerken en professionals. Veel hulpvragen gaan over sociale contacten, zingeving, activering, herstel en zinvolle dagbesteding. Deze hulpvragen vragen niet zozeer een zorgoplossing en/of een maatwerkvoorziening, maar kunnen juist goed worden opgepakt binnen de persoonlijke of gemeenschappelijke sociale basis in de buurt of wijk. Wanneer collectieve of informele oplossingen niet toereikend zijn, is professionele ondersteuning aanvullend beschikbaar. Het zo laagdrempelig mogelijk stellen van een hulpvraag is daarbij vanzelfsprekend.

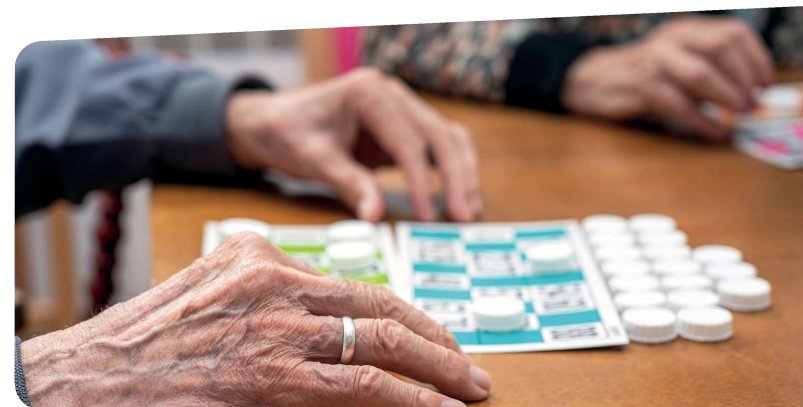
Waar we mee doorgaan

We bouwen voort op de kracht van lokale initiatieven en de samenwerking met inwoners. Welzijnsorganisaties blijven hun initiatievenbudget inzetten om ideeën van inwoners te ondersteunen en zo de sociale basis verder te versterken. De bestaande vrijwilligersbank wordt uitgebreid met nieuwe modules voor burenhulp en verenigingen, zodat inwoners elkaar makkelijker kunnen vinden. We zetten bewust in op normaliseren, zodat laagdrempelige ondersteuning voor inwoners eenvoudig toegankelijk blijft en inwoners zonder barrières hulp kunnen vinden. Sport en cultuur blijven we benutten als middel voor gezondheid en sociale cohesie. Ook zetten we de ingezette lijn voort in de samenwerking tussen het sociaal en medisch domein, met belangrijke schakels zoals jeugdondersteuners bij huisartsen, praktijkondersteuners GGZ en Welzijn op Recept. Jongeren blijven we actief betrekken bij hun leefomgeving door ruimte te bieden voor initiatieven voor en door jongeren. Professionals blijven zichtbaar aanwezig in buurten en kernen en sluiten aan bij inwoners in plaats van af te wachten. We stimuleren inwoners om vandaag het gesprek te voeren over morgen en zo zelf regie te nemen over hun toekomst. In het samenspel tussen gemeente en maatschappelijke partners ontstaat ruimte voor initiatieven uit de samenleving, waarbij ieder vanuit zijn rol bijdraagt aan wat nodig is.

Wat we loslaten

In onze gezamenlijke uitvoeringspraktijk laten we de overtuiging los dat maatschappelijke ondersteuning altijd door de gemeente georganiseerd of uitgevoerd moet worden. We overschatten niet langer de zelfredzaamheid van kwetsbare inwoners en stoppen met het veronderstellen dat zij zelfstandig hun weg vinden naar ondersteuning.

We stoppen met het primair inzetten op individuele trajecten wanneer collectieve vormen, zoals groepsactiviteiten of buurtinitiatieven die meerdere inwoners tegelijk ondersteunen, mogelijk en passender zijn. Ook nemen we afstand van versnipperd aanbod en losse, tijdelijke projecten zonder samenhang of continuïteit. Daarbij laten we expliciet dubbel aanbod los, bijvoorbeeld activiteiten die al door andere organisaties worden aangeboden en die niet voor alle bewoners toegankelijk zijn. Tegelijkertijd stoppen we met activiteiten zonder lokaal eigenaarschap en zonder betrokkenheid van bewoners of vrijwilligers, bijvoorbeeld projecten die door externe partijen worden opgezet zonder actieve samenwerking met de wijk of de directe omgeving van de inwoners. In plaats daarvan creëren we ruimte voor initiatieven die daadwerkelijk worden gedragen door inwoners en hun netwerken, waarbij bewoners actief meedenken en meedoen.

Wat we gaan veranderen

We zetten veranderinitiatieven in om de toegankelijkheid en aantrekkelijkheid van ontmoetingsplekken door meer activiteiten te organiseren en het aanbod aan activiteiten en ondersteuning herkenbaar en uitnodigend te maken. Daarbij verkennen we hoe professionals zichtbaarder en actiever aanwezig kunnen zijn in buurten en kernen, zodat inwoners eerder in beeld komen en waar nodig persoonlijk kunnen worden toegeleid naar ontmoetingsplekken, bijvoorbeeld via laagdrempelige introducties.

Ook zetten we in op het bespreekbaar maken van thema's zoals geldzorgen en beperkte basisvaardigheden, wat bijdraagt aan het laagdrempelig kunnen stellen van hulpvragen. Daarnaast werken we aan het beter afstemmen van het aanbod van dorps- en cultuurhuizen en welzijnsinstellingen om hun aanbod beter op elkaar en op de behoefte van de inwoners af te stemmen. Verder verkennen we vormen van onderlinge, informele ondersteuning in de directe leefomgeving, zoals lief-en-leedstraten en voorzorgcirkels, waarin inwoners elkaar laagdrempelig ondersteunen en omzien naar elkaar.

Tot slot werken we aan het vergroten van maatschappelijke bewustwording over ontwikkelingen zoals ouder worden en de toenemende schaarste in zorgpersoneel en voorzieningen. Door inwoners inzicht te geven in deze ontwikkelingen willen we het besef versterken dat de sociale basis, ontmoeting en onderlinge ondersteuning van groot belang zijn, zodat preventie en collectieve oplossingen nog beter kunnen werken.

1. Professionals werken structureel zichtbaar en uitnodigend in ontmoetingsplekken.

2. Dorps- en cultuurhuizen en welzijnsorganisaties organiseren hun aanbod samenhangend.

3. Inwoners organiseren waar mogelijk onderlinge ondersteuning in de directe leefomgeving.

4. Kwetsbare thema's worden actief en laagdrempelig besproken in het dagelijks leven.

5. Partners verbinden inwoners met elkaar door middel van maatsjescontacten.

6. Maatschappelijke partners ontwikkelen en delen expertise in communitybuilding.

7. Inwoners worden bewust gemaakt van de directe gevolgen voor hen van vergrijzing en schaarste in zorg en ondersteuning.

2.3 Vergroten van bestaanszekerheid

Wat we zien in Krimpenerwaard

In Krimpenerwaard neemt, net als in de rest van Nederland, de onzekerheid over de toekomst toe. Wonen, energie en levensonderhoud worden duurder, terwijl inkomens niet altijd evenredig meestijgen. Tegelijkertijd groeit de polarisatie en staat het vertrouwen in overheid en samenleving onder druk. Hoewel lokale cijfers op het eerste gezicht een stabiel beeld laten zien, is er een onzichtbare groep inwoners die moeite heeft zich staande te houden. Binnen bijstandsregelingen neemt het aandeel jongeren toe en groeit de groep die net boven de armoedegrens leeft. De kloof tussen mensen die kunnen meedoen en mensen die dreigen af te haken wordt groter.

De samenleving stelt hoge eisen. Ook inwoners die financieel rondkomen, ervaren druk om voortdurend te blijven presteren. Dit kan leiden tot uitval, zowel aan de onderkant als aan de bovenkant van het systeem, bijvoorbeeld door mentale overbelasting. Volgens recente verkenningen leeft tussen de 4,3% en 6,5% van de inwoners van Krimpenerwaard op of onder de lage-inkomensgrens. Dit betreft circa 1.058 tot 1.608 huishoudens, waaronder 687 tot 1.026 kinderen. Deze cijfers maken zichtbaar dat bestaanszekerheid voor een aanzienlijke groep inwoners geen vanzelfsprekendheid is. Daarnaast staat de woningmarkt onder druk. Stijgende huizenprijzen en lange wachttijden voor sociale huurwoningen maken het voor kwetsbare groepen moeilijk om passende huisvesting te vinden. Sommige huishoudens met een laag inkomen zijn daardoor aangewezen op woningen met een hoge huur, waarvoor geen recht op huurtoeslag bestaat. Dit vergroot hun financiële kwetsbaarheid. Ook de opgave rond huisvesting en integratie van nieuwkomers, zoals statushouders, neemt toe en vraagt om samenhangende oplossingen. Landelijke cijfers laten zien dat in 2023 bijna 8 % van vrijgekomen sociale huurwoningen naar statushouders ging.

Bestaanszekerheid raakt niet alleen inkomen en wonen, maar ook veiligheid. Huiselijk geweld en kindermishandeling blijven zorgwekkende thema's. Uit landelijke cijfers blijkt dat ongeveer 9 % van de Nederlanders van 16 jaar en ouder in 2024 slachtoffer was van huiselijk geweld, en meldingen bij Veilig Thuis nemen de laatste jaren toe. Dit onderstreept dat naast financiële zekerheid ook sociale veiligheid en vroegtijdige signalering essentieel zijn. In de co-designsessies is benadrukt dat inwoners vaak te maken hebben met een samenloop van problemen, waarbij financiële zorgen, wonen, gezondheid en veiligheid elkaar versterken. Er is behoefte aan meer samenhang en verbinding tussen domeinen: financiële ondersteuning, huisvesting, inburgering, preventieve zorg, sociale participatie en veiligheid zijn nauw met elkaar verbonden.

Onze ambitie

Onze ambitie is om de bestaanszekerheid van inwoners te vergroten en te versterken. Dat betekent dat inwoners kunnen rekenen op een voorspelbaar inkomen, toegang hebben tot passende en betaalbare huisvesting en ondersteuning ontvangen die hen helpt om mee te doen op werk, school en in de samenleving. Inwoners ervaren duidelijke communicatie, begrijpelijke regels en een veilige leefomgeving.

We realiseren ons dat de invloed van de gemeente op het inkomen beperkt is. Het merendeel van het inkomen wordt bepaald door landelijke voorzieningen en toeslagen. Gemeentelijke minimaregelingen hebben daarbij een ondersteunende rol. De focus ligt daarom op het voorkomen van schulden en het ondersteunen bij het oplossen daarvan. Daarbij kiezen we voor een integrale benadering, waarin niet wordt uitgegaan van vanzelfsprekende zelfredzaamheid, maar waarin actief contact en begeleiding worden geboden. Inwoners ontvangen steun bij het maken van keuzes rond werk, inkomen, schulden en participatie. Dit is in lijn met de uitgangspunten van de nieuwe Participatiewet in balans: de menselijke maat, vertrouwen en vereenvoudiging van regelgeving staan centraal. Door integraal samen te werken, eenvoud te vergroten en preventief te handelen, willen we voorkomen dat problemen zich opstapelen en inwoners afhankelijk worden van zwaardere ondersteuning.

De beweging die we maken

Gemeente en maatschappelijke partners bewegen van een aanpak die primair is gericht op regels en procedures naar een benadering waarin inwoners centraal staan. Professionals handelen vanuit vertrouwen, nabijheid en empathie en zoeken actief contact met inwoners om samen oplossingen te vinden die passen bij hun situatie en mogelijkheden. Inclusief werken is daarbij het uitgangspunt: iedereen, inclusief statushouders en andere kwetsbare groepen, krijgt een plek in de samenleving en de kans om mee te doen.

Voor inwoners met complexe of meervoudige problemen is een samenhangend netwerk van professionals rondom hen essentieel. In de praktijk blijkt dat deze inwoners vaak hun informele netwerk deels zijn kwijtgeraakt. Lokale zorg- en welzijnsorganisaties spelen daarom een belangrijke rol in het herstellen van verbindingen en het bieden van continuïteit. Tegelijkertijd werken organisaties steeds intensiever samen tussen domeinen, zodat kennis, verantwoordelijkheden en middelen worden gedeeld en complexe problemen in samenhang worden aangepakt. Deze beweging vraagt om een cultuur van vertrouwen, maatwerk en gedeelde verantwoordelijkheid. Door taboes rond armoede en schulden te doorbreken en te erkennen dat niet iedereen op dezelfde manier kan deelnemen aan werk of onderwijs, werken we aan het vergroten en versterken van bestaanszekerheid in het dagelijks leven.

Waar we mee door gaan

Het vergroten van bestaanszekerheid vraagt om blijvende investering in de sociale basis. Dit is de plek waar signalen worden opgevangen, het netwerk en daarmee vangnet wordt versterkt en onderlinge steun kan worden geboden. We bouwen voort op de kracht van bestaande buurtnetwerken, verenigingen, vrijwilligers en informele netwerken om onderlinge steun te versterken en de afhankelijkheid van specialistische hulp te verminderen. Daarbij benutten we elkaars expertise, stimuleren we ontmoeting en versterken we community building. Maatschappelijke voorzieningen worden behouden en waar nodig versterkt. Netwerkcoaches, vrijwilligers en buurtinitiatieven worden actief ingezet om inwoners te verbinden en ondersteunen. Professionals werken nauw samen met inwoners en partners en investeren in vroegsignalering, zodat kwetsbare inwoners tijdig worden bereikt. Jongeren blijven we actief betrekken bij geldzaken, welzijn en toekomstperspectief, en statushouders krijgen ondersteuning bij integratie en een goede start in de gemeente.

Wat we loslaten

We stoppen als maatschappelijke partners met werkzaamheden die niet tot onze kernopdracht behoren. We laten het idee los dat maatschappelijke partners taken volledig zelfstandig uitvoeren wanneer samenwerking met andere partners en inwoners effectiever is. Tot slot vermijden we een afwachtende houding en wachten we niet tot problemen escaleren, met name bij jongeren.

Overmatige regelgeving, overlappende overlegstructuren en formele communicatie die inwoners buitensluit, laten we achter ons. Daarnaast stoppen we met het onnodig voortzetten van individuele trajecten wanneer ondersteuning niet van de grond komt, en met langdurige individuele inzet waar collectieve oplossingen of gezamenlijke ondersteuningstrajecten, effectiever zijn of waar geen passend vervolg mogelijk is. We werken niet langer vanuit een projectmatige of casuïstische aanpak zonder aansluiting bij andere partners, maar stemmen onze inzet af met andere organisaties en lokale initiatieven om samenhang en effectiviteit te vergroten.

Wat we gaan veranderen

Binnen de opgave bestaanszekerheid zetten we veranderinitiatieven in we met nieuwe manieren om ondersteuning en verbinding te organiseren. Zo verkennen we collectieve wachtverzachters, waarbij we tijdens wachttijden groepsgerichte ondersteuning inzetten om stress te verminderen en inwoners met elkaar te verbinden.

Daarnaast ontwikkelen we groepsgerichte vormen van schuldhulpverlening en financiële ondersteuning, om leren en ondersteuning te normaliseren. We zetten sleutelfiguren in wijken en kernen in, vaak ervaringsdeskundigen die dichtbij inwoners staan. Zij helpen om signalen vroeg op te vangen, verbinding te leggen en door te verwijzen, met specifieke aandacht voor moeilijk bereikbare groepen. Jongeren ontwikkelen zelf campagnes en activiteiten rond financiële zelfredzaamheid, met als doel schaamte rondom geldproblemen te doorbreken. Ook onderzoeken we hoe data op een verantwoorde manier kan worden gebruikt om kwetsbare inwoners beter in beeld te brengen, in combinatie met praktijkervaringen. We verkennen het inzetten van proactieve huisbezoeken door woningcorporaties bij huurders die zelf geen contact opnemen, om problemen vroegtijdig te signaleren.

Daarnaast worden welzijnspartners vroegtijdig ingezet bij de vorming van gemengde wooncomplexen. Gemengde wooncomplexen zorgen voor meer variatie in bewoners wat bijdraagt aan het verminderen van kwetsbaarheid en het versterken van sociale cohesie. Tot slot versterken we rolduidelijkheid en kennisdeling binnen de keten, zodat partners elkaar goed aanvullen en inwoners tijdig passende ondersteuning ontvangen in een samenhangende en sluitende keten.

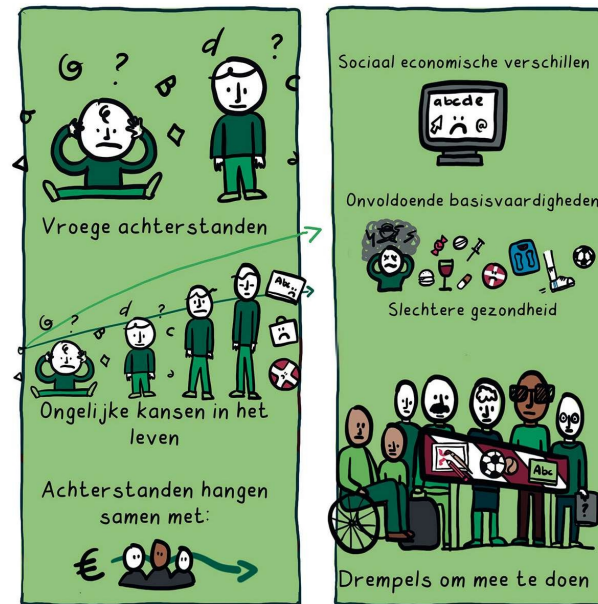

2.4 Vergroten van kansengelijkheid

Wat zien we in Krimpenerwaard

In Krimpenerwaard heeft, net als in de rest van Nederland, niet ieder kind dezelfde uitgangspositie om gezond en kansrijk op te groeien. Verschillen ontstaan al voor de geboorte en in de eerste levensjaren. Achterstanden die in deze fase ontstaan, zoals bij peuters en basisschoolleerlingen, kunnen doorwerken in gezondheid, schoolresultaten en kansen op latere leeftijd. Deze achterstanden kunnen zich herhalen van generatie op generatie.

Verschillen in kansen hangen samen met sociaaleconomische omstandigheden, lage taal-, digitale en rekenvaardigheden, een ongezonde leefstijl en beperkte toegang tot voorzieningen. Beperkte taalvaardigheid vergroot de afstand tot onderwijs, ondersteuning en maatschappelijke participatie en maakt het voor gezinnen lastiger om hun weg te vinden. Gezinnen met lagere inkomens maken minder gebruik van kinderopvang, sport en cultuur, terwijl juist deze voorzieningen bijdragen aan ontwikkeling, ontmoeting en talentontplooiing. Ook gezondheidsindicatoren laten zorgen zien: een groot deel van de volwassenen heeft overgewicht, beweegt onvoldoende en beschikt over beperkte gezondheidsvaardigheden. Daarnaast zien we verschillen tussen kernen en doelgroepen. Drempels om mee te doen zijn hoger voor inwoners met een beperking, een migratieachtergrond of lagere gezondheidsvaardigheden. Niet alle gezinnen worden even goed bereikt, met name wanneer zij voorzieningen minder makkelijk weten te vinden. In de co-designsessies is benadrukt dat dit vraagt om betere samenwerking tussen formele en informele netwerken, het benutten van plekken waar kinderen en ouders al komen en aandacht voor begrijpelijke en toegankelijke communicatie.

Onze ambitie

Onze ambitie is om kansengelijkheid te vergroten, zodat iedere inwoner kan groeien, leren en meedoen, ongeacht achtergrond of woonplek. Daarbij richten we ons nadrukkelijk op het versterken van kansen aan de voorkant. Door vroegtijdig te investeren in gezinnen, bevorderen van basisvaardigheden en een stevige pedagogische basis, voorkomen we dat achterstanden zich opstapelen en steeds zwaardere ondersteuning nodig is. We werken toe naar een inclusieve onderwijs- en opvoedomgeving waarin kinderen zoveel mogelijk in hun eigen omgeving kunnen opgroeien en leren, en waarin ondersteuning zoveel mogelijk binnen het reguliere aanbod plaatsvindt. Dit vraagt om samenwerking tussen partners zoals kinderopvang, onderwijs, zorg, welzijn, bibliotheek, sport en cultuur over de hele levensloop, van de eerste levensjaren tot volwassenheid. We werken vanuit een gedeelde visie op opvoeden, opgroeien en leren. Ouders voelen zich gesteund, weten waar zij terecht kunnen en ervaren dat ondersteuning tijdig en passend is en nemen, naar vermogen, verantwoordelijkheid in dit gezamenlijke proces.

De beweging die we maken

De beweging naar meer kansengelijkheid bouwt voort op een sterke sociale basis en bestaanszekerheid. Collectieve voorzieningen, toegankelijke ontmoetingsplekken en financiële rust in gezinnen creëren ruimte voor ontwikkeling. Gemeente en maatschappelijke partners richten zich op het versterken van kansen aan de voorkant, door oorzaken van ongelijke kansen aan te pakken in plaats van alleen te reageren op gevolgen. Binnen de sociale basis vormt de pedagogische basis een essentieel onderdeel: alles wat bijdraagt aan het opgroeien, opvoeden en ontwikkelen van kinderen en jongeren in hun dagelijkse leefomgeving.

Gemeente en maatschappelijke partners werken vanuit nabijheid, vertrouwen en preventie en betrekken de omgeving van kinderen en jongeren actief. Samenwerking tussen kinderopvang, onderwijs, jeugdgezondheidszorg en andere maatschappelijke partners vraagt om meer samenhang en verbinding tussen domeinen. Door te normaliseren, collectieve kracht in gezinnen, buurten en netwerken te benutten en preventief te handelen, vindt ondersteuning zo veel mogelijk plaats in het gewone leven. Deze beweging draagt bij aan een cultuur van gedeelde verantwoordelijkheid, maatwerk en inclusie, waarin inwoners structureel betere kansen krijgen om zich te ontwikkelen.

Waar we mee doorgaan

We blijven inzetten op het benutten en versterken van bestaande voorzieningen, netwerken en ontmoetingsplekken waar kinderen, jongeren en ouders elkaar ontmoeten, zoals scholen, kinderopvang, sportverenigingen, bibliotheken en dorps- en cultuurhuizen. Succesvolle oudercursussen, groepsactiviteiten en informele ondersteuningsnetwerken zetten we voort, omdat deze in de praktijk bijdragen aan vertrouwen, ontmoeting en ontwikkeling. We werken samen binnen bestaande pedagogische en sociale structuren, benutten elkaars kennis en ervaring en delen tijdig signalen om ondersteuning beter op elkaar af te stemmen. Gezinnen benaderen we vanuit vertrouwen en gelijkwaardigheid, met aandacht voor wat goed gaat. Inwoners houden via herkenbare en toegankelijke kanalen toegang tot informatie en ondersteuning.

Wat we loslaten

Binnen de opgave kansengelijkheid laten we versnippering van ondersteuning los. We stoppen met overlappende overlegstructuren, omdat deze leiden tot onduidelijkheid en extra belasting voor professionals en ouders. Ook stoppen we met generieke, breed georiënteerde communicatiecampagnes zonder duidelijke boodschap op de veranderbeweging of doelgroep. In plaats daarvan kiezen we voor gerichte en toegankelijke communicatie via plekken waar gezinnen en kinderen al komen. Daarnaast vermijden we de reflex om steeds nieuwe initiatieven te starten wanneer bestaande aanpakken al goed werken. We stoppen met kleinschalige, eenmalige projecten en projectmatige pilots die losstaan van bestaande structuren en geen realistisch perspectief bieden op duurzame effecten of structurele borging. We nemen bovendien afstand van het idee dat ondersteuning uitsluitend via formele wegen georganiseerd hoeft te worden, en erkennen dat inwoners ook via informele netwerken, buurtinitiatieven of direct samenwerking met partners geholpen kunnen worden. Werkwijzen waarin organisaties vooral vanuit hun eigen taal, structuur en perspectief werken en daarmee samenwerking belemmeren, laten we achter ons. Tot slot stoppen we met een afwachtende houding, waarbij we ervan uitgaan dat kwetsbare gezinnen zelf de weg naar ondersteuning kunnen vinden en waarbij we hun behoefte aan actieve begeleiding overschatten.

Wat we gaan veranderen

Binnen de opgave kansengelijkheid zetten we veranderinitiatieven in voor een werkwijze waarin professionals, vrijwilligers en informele netwerken nauwer samenwerken en steun uit de omgeving bewust wordt erkend en benut als gelijkwaardige aanvulling op professionele ondersteuning.

We onderzoeken hoe bestaande netwerken van professionals meer samenhangend kunnen worden ingericht, met een gedeelde taal en heldere taakafspraken. Dit doen we bijvoorbeeld door het opstellen van gezamenlijke routekaarten of klantreizen die duidelijk maken wie welke rol heeft en waar de regie ligt. Daarnaast benutten we scholen, jeugdgezondheidszorg, kinderopvang, bibliotheek, sport, dorps- en cultuurhuizen en activiteiten van St. Krimpenerwaard Intercultureel nadrukkelijker als vindplaatsen. Zo kunnen inwoners met extra ondersteuningsbehoefte vroegtijdig bereikt worden en wordt bestaand aanbod beter onder de aandacht gebracht.

Tot slot werken we aan het outreachend opnemen van vroegsignalering in de dagelijkse werkwijze van partners, wanneer daar aanleiding toe is, zodat signalen eerder worden opgepakt en ondersteuning tijdig kan worden ingezet.

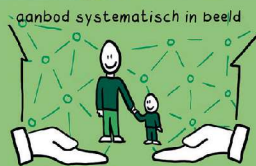
1. Professionals werken met een gedeelde taal en heldere routes voor gezinnen.

2. Professionals benutten vindplaatsen structureel voor signalering en toeleiding.

3. We brengen drempels voor deelname aan collectief aanbod systematisch in beeld.

4. Professionals betrekken informele steun bewust bij opvoed- en opgroevragen.

5. Professionals rondom het jonge kind werken samen via een expertiseteam.

6. Partners werken vroegtijdig en outreachend als vast onderdeel van hun werkwijze.

Veranderagenda

In hoofdstuk 2 is beschreven welke maatschappelijke opgaven centraal staan en welke beweging gemeente en maatschappelijke partners gezamenlijk maken rondom de maatschappelijke opgaven. Deze beweging vraagt niet alleen om voortzetten en versterken van wat al gebeurt, maar ook om ruimte voor vernieuwing. Niet alles wat we willen bereiken kan namelijk binnen bestaande structuren, werkwijzen en afspraken worden gerealiseerd. In dit hoofdstuk beschrijven we hoe we die ruimte de komende jaren organiseren via een gezamenlijke veranderagenda.

3.1 Doel en karakter van de veranderagenda

Met de veranderagenda maken gemeente en maatschappelijke partners bewust ruimte om, naast het versterken van wat al goed gaat, te vernieuwen in de manier waarop we werken. Veranderinitiatieven bieden de mogelijkheid om nieuwe werkwijzen uit te proberen, voort te bouwen op wat werkt en gezamenlijk te leren en bij te sturen, zonder dat alles vooraf vastligt.

De veranderinitiatieven richten zich nadrukkelijk op een **andere rol, houding, gedrag en samenwerking** van alle betrokkenen. Ze zijn bedoeld om bijvoorbeeld dichter bij inwoners te werken, drempels te verlagen, samenwerking te vereenvoudigen en informele netwerken beter te benutten. Een initiatief is daarmee geen doel op zich, maar een middel om de gezamenlijke veranderbeweging in het sociaal domein concreet vorm te geven. Gemeente en maatschappelijke partners nemen hierbij gezamenlijk verantwoordelijkheid voor wat we doen, hoe we samenwerken en welke keuzes we maken. Dat vraagt dat we elkaar actief blijven opzoeken, duidelijke rollen afspreken en ruimte creëren om te leren en bij te sturen.

3.2 Hoe we veranderinitiatieven selecteren en prioriteren

De veranderinitiatieven in deze agenda zijn voortgekomen uit de co-designsessies rond de drie maatschappelijke opgaven en de teamdag van team Advies Sociaal Domein. Tijdens deze bijeenkomsten is gezamenlijk verkend welke vernieuwende werkwijzen nodig zijn om de veranderbeweging in het sociaal domein verder te brengen. Niet alle ideeën en voorstellen zijn opgenomen in deze agenda. Gemeente en maatschappelijke partners hebben bewust een selectie gemaakt van veranderinitiatieven die gezamenlijk worden opgepakt binnen de Maatschappelijke Agenda. De veranderinitiatieven zijn daarom geselecteerd op:

- een focus op een andere rol, houding, gedrag en samenwerking van alle betrokkenen;
- gezamenlijk eigenaarschap en aantoonbaar commitment van de betrokken partners;
- aansluiting bij de strategie van normaliseren, collectivieren en preventie;
- het vernieuwende of aanvullende karakter ten opzichte van bestaand beleid en werkwijzen.

Omdat niet alle geselecteerde veranderinitiatieven gelijktijdig kunnen worden uitgevoerd, is vervolgens een prioritering aangebracht. Deze prioritering is bedoeld om focus aan te brengen. De prioritering is nadrukkelijk geen oordeel over de inhoudelijke waarde van veranderinitiatieven, maar helpt om een logische volgorde in de uitvoering te bepalen.

De geselecteerde veranderinitiatieven zijn geprioriteerd op basis van drie criteria:

- het commitment van maatschappelijke partners om de veranderinitiatieven te dragen en uit te voeren;
- de verwachte impact op de veranderbeweging binnen het sociaal domein;
- de benodigde inspanning in tijd, capaciteit en middelen.

De prioritering is richtinggevend en niet bepalend. De Maatschappelijke Agenda gaat uit van co-creatie en gezamenlijk eigenaarschap van gemeente en maatschappelijke partners. Wanneer veranderinitiatieven ontstaan vanuit partners of inwoners zelf biedt deze prioritering vooral een kader voor het gesprek. Zo helpt het om initiatieven te plaatsen binnen de gezamenlijke veranderbeweging en ondersteunt de prioritering het maken van bewuste en gedragen keuzes.

3.3 De gezamenlijke veranderinitiatieven

In deze paragraaf staat een overzicht van de veranderinitiatieven die zijn voorzien voor de periode 2026–2031. Elk veranderinitiatief is geplaatst onder de maatschappelijke opgave waarin het is ingebracht, en kan bij succes worden opgeschaald naar andere opgaven. De veranderinitiatieven en verwachte resultaten¹ zijn bewust nog niet volledig uitgewerkt; de verdere uitwerking volgt in gezamenlijkheid bij de start. We starten met maximaal drie veranderinitiatieven per jaar. Opname in deze agenda betekent niet dat een veranderinitiatief per definitie wordt uitgevoerd. Start en voortgang zijn afhankelijk van gezamenlijke prioritering en van de beschikbare capaciteit en middelen. Zie bijlage 2 voor een verdere beschrijving van de veranderinitiatieven.

¹ Veranderinitiatieven worden in de start- en uitwerkingsfase verder uitgewerkt. De verwachte resultaten zijn daarom indicatief geformuleerd en worden op een later moment verder aangescherpt en/of bijgesteld.

Het versterken van de sociale basis

Veranderinitiatief	Verwacht resultaat	Bijdrage aan veranderbeweging
1. Professionals werken structureel zichtbaar en uitnodigend in ontmoetingsplekken Professionals uit welzijn, jongerenwerk en lokaal team verplaatsen hun werk deels naar ontmoetingsplekken in buurten en kernen. Zij zijn daar herkenbaar aanwezig, benaderbaar en werken outreachend vanuit een gezamenlijke opdracht om ontmoeting en meedoen te stimuleren.	Meer inwoners worden vroegtijdig gezien en sluiten aan bij sociale ontmoetingsplekken. Ondersteuningsvragen komen eerder in beeld en worden vaker opgepakt via lichte, collectieve vormen.	Normaliseren & preventie: ontmoeting en ondersteuning vinden plaats in het dagelijks leven, met laagdrempelig contact dat zwaardere inzet helpt voorkomen.
2. Dorps- en cultuurhuizen en welzijnsorganisaties organiseren hun aanbod samenhangend Dorps- en cultuurhuizen, welzijnsinstellingen, vrijwilligers en lokale netwerken stemmen hun activiteiten, programmering en inzet actief op elkaar af. Zij werken niet naast elkaar, maar als samenhangend netwerk rond ontmoeting en ondersteuning.	Het aanbod sluit beter aan op de behoeften van inwoners. Dorps- en cultuurhuizen worden effectiever benut als laagdrempelige plekken voor ontmoeting, ondersteuning en doorverwijzing.	Collectiveren: door betere afstemming ontstaat een samenhangend, collectief en vrij toegankelijk aanbod dat inwoners sneller en dichter bij het gewone leven ondersteunt.
3. Inwoners organiseren waar mogelijk onderlinge ondersteuning in de directe leefomgeving Inwoners worden gestimuleerd en gefaciliteerd om elkaar te ondersteunen via buurtgerichte netwerken zoals lief-en-leedstraten en voorzorgcirkels. Professionals ondersteunen dit proces zonder het over te nemen.	Ondersteuningsvragen worden vaker informeel en vroegtijdig opgepakt in de buurt. De inzet van professionele ondersteuning is minder vaak nodig.	Normaliseren & collectiveren: omzien naar elkaar wordt vanzelfsprekender en georganiseerd vanuit de directe leefomgeving.
4. Kwetsbare thema's worden actief en laagdrempelig besproken in het dagelijks leven Professionals, vrijwilligers en organisaties maken thema's zoals geldzorgen en beperkte basisvaardigheden bespreekbaar op plekken waar inwoners al komen, zowel fysiek als via toegankelijke communicatiekanalen.	Inwoners delen vragen eerder en ervaren minder drempel om ondersteuning te zoeken. Toeleiding naar lichte en collectieve ondersteuning neemt toe.	Normaliseren & preventie: vragen worden eerder gedeeld en minder snel geproblematiseerd.
5. Partners verbinden inwoners met elkaar door middel van buurtcontacten Inwoners gaan één-op-één contacten aan vanuit het dagelijks leven, waarin gelijkwaardig, persoonlijk contact centraal staat. Professionals faciliteren en matchen, maar het contact vindt plaats buiten formele ondersteuning.	Inwoners ervaren meer sociaal contact, voelen zich minder eenzaam en hebben meer grip op hun dagelijks leven. Normaliseren & preventie: sociale steun wordt georganiseerd in het gewone leven en voorkomt zwaardere ondersteuning.	Normaliseren & preventie: sociale steun wordt georganiseerd in het gewone leven en voorkomt zwaardere ondersteuning.

6 Maatschappelijke partners ontwikkelen en delen expertise in communitybuilding Maatschappelijke partners versterken hun rol in communitybuilding en passen deze actief toe in buurten en kernen. Zij ondersteunen inwonersinitiatieven en netwerken vanuit een faciliterende rol.	Buurtinitiatieven en netwerken worden sterker en duurzamer, waardoor sociale cohesie en samenredzaamheid toenemen.	Collectiveren: versterken van gemeenschappen en collectieve structuren als basis voor onderlinge steun.
7 Inwoners worden bewust gemaakt van de directe gevolgen voor hen van vergrijzing en schaarste in zorg en ondersteuning Gemeente en partners stimuleren inwoners om vandaag het gesprek te voeren over morgen en zo zelf de regie te nemen over hun toekomst. Inwoners worden bewust gemaakt van de maatschappelijke ontwikkeling vergrijzing en schaarste in zorg en ondersteuning, en over wat dit betekent voor benodigde onderlinge steun en samenredzaamheid in de toekomst.	Inwoners hebben realistischere verwachtingen en nemen vaker zelf initiatief in ontmoeting en onderlinge ondersteuning.	Normaliseren & preventie: meer bewustzijn stimuleert tijdige inzet van informele en collectieve oplossingen.

Het vergroten van bestaanszekerheid

Veranderinitiatief	Verwacht resultaat	Bijdrage aan veranderbeweging
1 Partners werken met heldere rolverdeling en delen actief kennis binnen de keten Partners maken expliciete afspraken over ieders rol, expertise en verantwoordelijkheid en handelen hier ook naar. Professionals weten van elkaar wie waarvoor aan zet is en stemmen hun handelen hierop af.	Inwoners krijgen sneller passende ondersteuning zonder onnodige overdracht of opschaling. Ondersteuning sluit beter aan en verloopt efficiënter.	Normaliseren & collectiveren: ondersteuning blijft licht waar mogelijk en collectieve routes worden beter benut
2 Partners bieden tijdens wachttijden collectieve ondersteuning In plaats van individuele wachtlijsten organiseren partners groepsgerichte ondersteuning en ontmoeting tijdens wachttijden, zodat inwoners niet stilvallen en stress wordt verminderd.	Stress en onzekerheid tijdens wachttijden nemen af. Inwoners ervaren steun, blijven actief en vinden elkaar.	Collectiveren & preventie: wachttijden worden collectief overbrugd en escalatie van problemen wordt voorkomen.
3 Partners benaderen inwoners proactief door middel van huisbezoeken voor vroegsignalering Professionals wachten niet op een hulpvraag, maar leggen actief contact met inwoners bij signalen van kwetsbaarheid, bijvoorbeeld via huisbezoeken door woningcorporaties of samenwerkingspartners.	Problemen worden eerder herkend en opgepakt, ook bij inwoners die zelf geen hulp zoeken.	Preventie: vroeg contact voorkomt verergering van problemen.
4 Jongeren ondersteunen elkaar rond geldzaken en hulp zoeken Jongeren ontwikkelen en organiseren zelf activiteiten en campagnes over geldzaken en financiële zelfredzaamheid, met ondersteuning van professionals op de achtergrond.	Jongeren praten makkelijker over geldproblemen en weten beter waar zij terechtkunnen voor ondersteuning.	Preventie & normaliseren: financiële problemen worden eerder besproken en minder beladen.
5 Financiële ondersteuning en schuldhulp worden vaker groepsgericht georganiseerd Partners bieden schuldhulpverlening en financiële ondersteuning vaker in groepsverband aan, gericht op samen leren, delen van ervaringen en onderlinge steun.	Hulp zoeken en leren omgaan met geld wordt genormaliseerd en onderlinge steun wordt vergroot.	Collectiveren, normaliseren & preventie: financiële ondersteuning wordt eerder, lichter en gezamenlijk georganiseerd.
6 Sleutelfiguren signaleren en verbinden in wijken en bij specifieke doelgroepen Sleutelfiguren, vaak ervaringsdeskundigen, worden actief ingezet om signalen op te vangen, inwoners te verbinden en toe te leiden naar passende ondersteuning.	Kwetsbare en moeilijk bereikbare groepen worden eerder bereikt en vinden makkelijker hun weg naar ondersteuning.	Normaliseren: vragen worden opgepakt via vertrouwde personen in de sociale omgeving, met minder formalisering

7 Onderwijs en partners maken financiële educatie onderdeel van het gewone leren Scholen en maatschappelijke partners werken samen om financiële educatie structureel aan te bieden, passend bij de leefwereld van jongeren en ingebed in het onderwijs.	Jongeren hebben meer kennis en vaardigheden om met geld om te gaan en ervaren minder geldzorgen.	Preventie & normaliseren: financiële problemen worden eerder voorkomen en geldzaken worden bespreekbaar gemaakt.
8 Partners combineren data en praktijkervaring om kwetsbaarheid eerder te herkennen Partners benutten beschikbare data in combinatie met signalen uit de praktijk om inwoners met verhoogde kwetsbaarheid beter en eerder in beeld te krijgen.	Ondersteuning kan gericht en tijdiger worden ingezet, voordat problemen escaleren.	Preventie: vroegsignalering maakt tijdige en passende ondersteuning mogelijk.
9 Welzijnspartners zijn vanaf de start betrokken bij gemengde wooncomplexen Bij de ontwikkeling van gemengde wooncomplexen worden welzijnsorganisaties vroegtijdig betrokken om ontmoeting, contact en informele steun tussen bewoners te stimuleren.	Meer onderlinge contacten en steun tussen bewoners, waardoor kwetsbaarheid afneemt en sociale cohesie toeneemt.	Collectiveren & normaliseren: wonen wordt een plek waar onderlinge steun vanzelfsprekender is

Het vergroten van kansengelijkheid

Veranderinitiatief	Verwacht resultaat	Bijdrage aan veranderbeweging
1 Professionals werken met een gedeelde taal en heldere routes voor gezinnen Professionals uit onderwijs, opvang, jeugd, zorg en welzijn gebruiken een gedeelde taal en werken met duidelijke routes en taakafspraken. Zij weten wie wanneer aan zet is en stemmen hun handelen hierop af.	Gezinnen krijgen sneller passende ondersteuning. Rollen en regie zijn duidelijk, waardoor ondersteuning samenhangender en minder belastend is.	Preventie & normaliseren: eerder handelen door gedeeld referentiekader en eenduidige taal richting gezinnen.
2 Professionals benutten vindplaatsen structureel voor signalering en toeleiding Partners gebruiken plekken waar kinderen en ouders al komen (zoals scholen, kinderopvang, bibliotheek, sport, cultuur, zorg en welzijn) actief en structureel om signalen op te vangen en ondersteuning te organiseren	Ondersteuningsbehoeften worden eerder herkend en gezinnen worden sneller toegeleid naar passend, bij voorkeur collectief aanbod.	Preventie & collectiveren: signalen worden vroeg herkend en gezinnen worden sneller toegeleid naar collectief, vrij toegankelijk aanbod.
3 We brengen drempels voor deelname aan collectief aanbod systematisch in beeld We onderzoeken gezamenlijk welke drempels inwoners en professionals ervaren bij deelname aan collectief aanbod en vertalen dit naar praktische adviezen.	Collectief aanbod sluit beter aan op de behoeften van inwoners en deelname aan groepsactiviteiten neemt toe.	Collectiveren & normaliseren: collectief aanbod wordt toegankelijker en aantrekkelijker, waardoor deelname vanzelfsprekender wordt.
4 Professionals betrekken informele steun bewust bij opvoed- en opgroevragen Bij opvoed- en opgroevragen kijken professionals en inwoners actief naar de rol van familie, burens en vrijwilligers en betrekken deze waar passend als gelijkwaardige aanvulling op professionele ondersteuning.	Ondersteuning sluit beter aan bij het dagelijks leven van gezinnen en is minder versnipperd.	Normaliseren: opvoedvragen worden vaker in het gewone leven en met de directe omgeving opgepakt.
5 Professionals rondom het jonge kind werken samen via een expertiseteam Professionals uit o.a. kinderopvang, onderwijs en zorg organiseren hun samenwerking via een expertiseteam voor kinderen van 0–13 jaar. Zij stemmen expertise, signalen en ondersteuning op elkaar af.	Ontwikkel- en opvoedvragen worden eerder en samenhangender opgepakt. Ondersteuning sluit beter aan bij de leefomgeving van het kind en zwaardere inzet kan vaker worden voorkomen. De pedagogische basis wordt versterkt.	Preventie, collectiveren & normaliseren: ondersteuning vindt plaats binnen reguliere voorzieningen en in de dagelijkse leefomgeving (inclusief) van kinderen en gezinnen, in samenhang met voorzieningen in het preventieve veld. De ondersteuning wordt zoveel als mogelijk thuis, nabij en collectief (groepsgericht) georganiseerd.
6 Partners werken vroegtijdig en outreachend als vast onderdeel van hun werkwijze Professionals leggen eerder en actiever contact met gezinnen wanneer daar aanleiding toe is, ook zonder expliciete hulpvraag, en wachten niet tot problemen zich opstapelen.	Zwaardere ondersteuning kan vaker worden voorkomen doordat vragen eerder en lichter worden opgepakt.	Preventie: eerder, lichter en dichterbij handelen zodat zwaardere ondersteuning minder vaak nodig is.

3.4 Hoe we de veranderinitiatieven organiseren

Om de veranderagenda uitvoerbaar en samenhangend vorm te geven, werken gemeente en maatschappelijke partners met een vaste werkwijze. Deze werkwijze bestaat uit opeenvolgende fasen van start, uitvoering, leren en besluitvorming. De uitwerking hiervan is opgenomen in bijlage 3.

De samenhang tussen de veranderinitiatieven en de voortgang daarvan wordt gezamenlijk bewaakt door de partners van het Sociaal Preventieteam (Kwadraad, WelZijn Krimpenerwaard, gro up, MEE) en de gemeentelijke uitvoeringsteams. Deze rol past bij hun gezamenlijke verantwoordelijkheid om als katalysator van de veranderbeweging op te treden. Het Sociaal Preventieteam (SPT) en de gemeentelijke uitvoeringsteams geven gezamenlijk richting aan de veranderbeweging via een strategisch overleg. In dit overleg wordt de samenhang bewaakt en gestuurd op de veranderbeweging, waarbij afwegingen worden gemaakt over het starten, prioriteren en realiseren van veranderinitiatieven. Deze keuzes worden genomen in relatie tot beleidsontwikkelingen, maatschappelijke ontwikkelingen en andere relevante contextuele factoren, en krijgen hun vertaling in de uitvoering van de maatschappelijke agenda. Op deze manier zorgen het Sociaal Preventieteam en de gemeentelijke uitvoeringsteams voor overzicht en verbinding tussen veranderinitiatieven, de reguliere uitvoering en de beleidsontwikkeling.

Wanneer wordt besloten om een veranderinitiatief te starten, richten betrokken partners een initiatieftafel (uitvoeringsteam) in. De samenstelling is afhankelijk van het onderwerp en blijft bewust klein en slagvaardig. Een afvaardiging van de partners van het Sociaal Preventieteam of gemeentelijke uitvoeringsteams, is structureel vertegenwoordigd om samenhang en verbinding te borgen.

In de start- en uitwerkingsfase wordt het veranderinitiatief gezamenlijk geconcretiseerd en getoetst op haalbaarheid en bijdrage aan de veranderbeweging. Het starten van een veranderinitiatief kan betekenen dat andere activiteiten worden aangepast of tijdelijk minder prioriteit krijgen. Als een veranderinitiatief bij nadere uitwerking onvoldoende haalbaar of passend blijkt, besluiten gemeente en partners gezamenlijk om het niet te starten of te beëindigen.

Na de startfase volgt de uitvoeringsfase, waarin het veranderinitiatief in de praktijk wordt uitgevoerd en gevolgd. Gemeente en partners verzamelen ervaringen, signalen en beschikbare gegevens en reflecteren hier periodiek gezamenlijk op. Leren vindt niet alleen plaats aan het einde van een veranderinitiatief, maar gedurende de uitvoering. Deze reflectiemomenten maken het mogelijk om het veranderinitiatief tussentijds bij te stellen en te toetsen of het bijdraagt aan de veranderbeweging.

In de fase van leren en evalueren brengen gemeente en partners gezamenlijk in beeld wat het veranderinitiatief heeft opgeleverd, wat werkt en wat aanpassing vraagt. Het strategisch overleg tussen SPT en gemeente

verbindt deze inzichten aan andere veranderinitiatieven en de bredere opgaven in het sociaal domein. Op basis van deze inzichten adviseren zij de gemeente over het vervolg van het veranderinitiatief: opschalen, aanpassen of stoppen.

3.5 Wat dit vraagt van gemeente en partners

De veranderagenda vraagt om ruimte, vertrouwen en gezamenlijke verantwoordelijkheid. Wat een veranderinitiatief concreet vraagt, wordt per veranderinitiatief in gezamenlijkheid bepaald. Tegelijkertijd vraagt deze manier van werken in algemene zin iets van gemeente en maatschappelijke partners.

Van ons samen vraagt dit:

- het organiseren en bewaken van samenhang, proces en voortgang binnen de veranderagenda;
- het ontwikkelen en onderhouden van een gedeelde leercultuur, waarin ruimte is voor vertrouwen en het nemen van verantwoorde risico's;
- openheid over wat werkt en wat niet werkt, en het bespreekbaar maken van dilemma's en leerpunten;
- het gezamenlijk dragen van verantwoordelijkheid voor keuzes over voortzetten, aanpassen of stoppen van veranderinitiatieven;
- het accepteren dat niet alles tegelijk kan en dat keuzes soms betekenen dat andere activiteiten minder prioriteit krijgen.

Van de gemeente vraagt dit:

- het creëren van ruimte om te leren en bij te sturen, ook wanneer resultaten nog niet direct zichtbaar zijn;
- het faciliteren van datadeling en monitoring, binnen geldende kaders;
- het investeren in basisvoorzieningen die veranderinitiatieven mogelijk maken;
- het faciliteren van één integrale toegang en een gezamenlijke taal in de uitvoering.

Van maatschappelijke partners vraagt dit:

- actieve deelname aan initiatieftafels, inclusief het inbrengen van praktijkkennis en ervaringssignalen;
- het beschikbaar stellen van tijd, expertise en netwerk om veranderinitiatieven te laten slagen;
- het delen van signalen, ervaringen en inzichten, binnen geldende kaders.

Samen werken, uitvoeren en leren

De veranderbeweging vraagt om een manier van werken waarin gemeente, maatschappelijke partners en inwoners gelijkwaardig samenwerken, domeinen worden verbonden en ruimte is om te leren en bij te sturen. Dit vraagt om meer dan de veranderagenda zoals beschreven in hoofdstuk 3. Het vraagt om een gezamenlijke werkwijze waarin uitvoering, leren en keuzes structureel met elkaar zijn verbonden. In dit hoofdstuk beschrijven we hoe deze manier van samenwerken vorm krijgt in de dagelijkse praktijk en hoe lessen uit veranderinitiatieven én uit de reguliere werkzaamheden structureel worden benut om de veranderbeweging te realiseren.

4.1 Rollen en samenwerking in de veranderbeweging

Het werken aan de veranderbeweging vraagt om heldere rolopvattingen. Gemeente en maatschappelijke partners zijn samen eigenaar van de veranderbeweging, ieder vanuit een eigen rol en verantwoordelijkheid.

De gemeente als mede-eigenaar, regisseur en opdrachtgever

De gemeente is, samen met maatschappelijke partners, mede-eigenaar van de veranderbeweging in het sociaal domein. Dit betekent gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de inhoudelijke richting en de maatschappelijke doelen die we willen bereiken. Tegelijkertijd heeft de gemeente een eigenstandige rol en verantwoordelijkheid, voortvloeiend uit haar wettelijke taken, systeemverantwoordelijkheid en budgettaire verantwoordelijkheid. Vanuit die positie vervult de gemeente drie samenhangende rollen: regisseur, opdrachtgever en facilitator.

Als regisseur bewaakt de gemeente de samenhang tussen beleid, uitvoering en samenwerking. De gemeente stelt de kaders en bepaalt de koers van de veranderbeweging, zonder de inhoudelijke invulling of werkwijze voor te schrijven. Zij stuurt op kwaliteit, toegankelijkheid, rechtmatigheid en financiële beheersing, en zorgt dat waar nodig keuzes worden gemaakt en prioriteiten helder zijn.

Als opdrachtgever formuleert de gemeente de gezamenlijke opdracht voor het Sociaal Preventieteam en de gemeentelijke uitvoeringsteams. Zij maakt resultaatafspraken, monitort de voortgang en legt hierover verantwoording af aan bestuur en raad. Hiermee borgt de gemeente dat alle betrokken partijen, ieder vanuit hun eigen rol en mandaat, bijdragen aan één gezamenlijke transformatierichting.

Als facilitator en verbinder creëert de gemeente randvoorwaarden voor samenwerking en vernieuwing. Zij ondersteunt een lerende werkwijze, faciliteert monitoring en datadeling binnen geldende kaders en stimuleert samenwerking tussen professionals, maatschappelijke partners, informele netwerken en inwoners. In deze rollen werkt de gemeente vanuit vertrouwen, laat zij ruimte waar dat kan en stuurt zij waar dat nodig is. Taken worden niet automatisch door de gemeente uitgevoerd, maar belegd daar waar ze het meest effectief en passend zijn. De gemeente communiceert actief en in begrijpelijke taal, benadert inwoners laagdrempelig en laat ruimte voor eigen keuzes en eigen kracht.

Maatschappelijke partners als mede-eigenaar van de uitvoering

Maatschappelijke partners zijn, samen met de gemeente, mede-eigenaar van de veranderbeweging. Zij vertalen de maatschappelijke opgaven naar handelen in buurten, kernen en organisaties. Partners werken vanuit nabijheid, normaliseren waar mogelijk, versterken collectieve oplossingen en stemmen ondersteuning integraal af. Dat betekent dat zij niet alleen

uitvoeren, maar ook mede richting geven aan de uitvoering van de maatschappelijke opgaven, op basis van praktijkervaringen, signalen uit buurten en kernen en gezamenlijke reflectie. Professionals nemen gezamenlijk verantwoordelijkheid en stemmen samen met inwoners af welke ondersteuning nodig is, wie daarbij betrokken is en wat inwoners zelf of samen kunnen organiseren.

Inwoners als actieve mede-vormgevers

Inwoners zijn actieve mede-vormgevers van de veranderbeweging. Zij brengen ervaringskennis in, nemen initiatief en weten wat werkt in hun eigen buurt, kern of netwerk. Gemeente en maatschappelijke partners faciliteren deze betrokkenheid actief, ondersteunen inwonersinitiatieven en zorgen ervoor dat ervaringen en perspectieven van inwoners structureel worden benut in de praktijk, het leren en het bijsturen van beleid en uitvoering.

4.2 Monitoring

Monitoring ondersteunt het werken aan de veranderbeweging door inzicht te geven in maatschappelijke effecten, signalen uit buurten en kernen en de voortgang van uitvoering en veranderinitiatieven. Door kwantitatieve gegevens te verbinden met praktijkervaringen en perspectieven van inwoners en professionals ontstaat een breed en betekenisvol beeld dat helpt bij gezamenlijke reflectie en het maken van keuzes. Daarbij geven we nadrukkelijk aandacht aan het betrekken van inwoners, en in het bijzonder kwetsbare groepen, via laagdrempelige en proactieve methoden.

De Kwaliteitsmonitor Sociaal Domein biedt tweejaarlijks periodiek inzicht in maatschappelijke effecten, trends en ontwikkelingen binnen het sociaal domein, zowel voor de veranderbeweging als geheel als per

maatschappelijke opgave. We werken met indicatoren die aansluiten bij positieve gezondheid, zoals vooruitgang, veerkracht en kwaliteit van leven. De Kwaliteitsmonitor combineert tellen en vertellen en maakt onder andere gebruik van periodieke onderzoeken zoals de Gezondheidsmonitor en de Burgerpeiling. Hierin wordt specifiek aandacht besteed aan de houdbaarheid van het stelsel met specifieke aandacht voor de beschikbaarheid en effecten van zorg en ondersteuning aan kwetsbare inwoners.

Naast deze periodieke kwaliteitsmonitor zetten we aanvullende monitoringsinstrumenten in die dicht op de uitvoering en samenwerking zitten, passend bij bestaande systemen en werkwijzen van organisaties. Accountgesprekken tussen gemeente en maatschappelijke partners, subsidieverantwoordingen en thematische voortgangsgesprekken bieden inzicht in de ontwikkeling van activiteiten, resultaten en leerpunten in de praktijk. Daarbij wordt in deze gesprekken ook gemonitord in hoeverre afspraken worden nagekomen over zaken die bewust zijn losgelaten. De voortgang van veranderinitiatieven wordt gevolgd binnen de initiatieftafels.

4.3 Leren en verbeteren

Leren en verbeteren vormen een vast onderdeel van het werken aan de veranderbeweging. Door inzichten uit monitoring te verbinden met praktijkervaringen en perspectieven van inwoners en professionals ontstaat ruimte voor gezamenlijke reflectie en bijsturing. Gemeente en maatschappelijke partners werken hiervoor met een cyclische leer- en verbeterstructuur die geldt voor zowel de veranderbeweging als geheel als voor de veranderinitiatieven.

De Kwaliteitsmonitor Sociaal Domein vervult hierin een centrale rol als periodiek strategisch reflectie-instrument. Tweejaarlijks, bij het verschijnen van de Kwaliteitsmonitor Sociaal Domein, gaan gemeente en maatschappelijke partners met elkaar in dialoog over de uitkomsten. Deze reflectie richt zich op maatschappelijke effecten, trends en ontwikkelingen en vormt de basis voor keuzes in beleid en uitvoering: wat zetten we voort, wat passen we aan, wat schalen we op en wat stoppen we.

Naast deze tweejaarlijkse strategische reflectie vindt leren en verbeteren ook kortcyclisch plaats, dicht op de uitvoering. Het leren rondom veranderinitiatieven gebeurt primair aan de initiatieftafels, waar gemeente en betrokken partners voortgang en opbrengsten bespreken en bepalen welke bijsturing nodig is. De partners van het Sociaal Preventieteam en de gemeentelijke uitvoeringsteams ondersteunen dit leerproces door de samenhang tussen veranderinitiatieven, maatschappelijke opgaven en domeinen te bewaken, leerpunten te verbinden en te zorgen dat inzichten uit veranderinitiatieven worden benut in de bredere veranderbeweging. Accountgesprekken vormen een aanvullend en praktisch moment om monitoring, praktijkervaringen en afspraken over loslaten en voortgang met elkaar te verbinden.

Leren betekent ook dat stoppen een legitieme uitkomst kan zijn. Wanneer activiteiten, werkwijzen of samenwerkingen onvoldoende bijdragen aan de gewenste veranderbeweging, maken gemeente en maatschappelijke partners gezamenlijk de keuze om deze aan te passen of te beëindigen.

4.4 Verantwoording

Verantwoording is onderdeel van het leer- en verbeterproces. We delen periodiek de voortgang, trends en effecten van de Maatschappelijke Agenda met bestuur, maatschappelijke partners, de Adviesraad Sociaal Domein en inwoners, onder andere via de Kwaliteitsmonitor Sociaal Domein. In de verantwoording maken we zichtbaar wat de inzet betekent voor inwoners, hoe samenwerking zich ontwikkelt en waar bijsturing nodig is. Deze inzichten vormen de basis voor gezamenlijke keuzes over voortzetting, aanpassing of beëindiging van activiteiten. Door verantwoording expliciet te verbinden aan leren en verbeteren blijft de Maatschappelijke Agenda een levend instrument dat richting en focus geeft aan de veranderbeweging.

5 Bijlagen

Bijlage 1.

Begrippenlijst

Accountgesprekken:

Periodieke gesprekken tussen gemeente en maatschappelijke partners waarin wordt besproken in hoeverre activiteiten bijdragen aan de gezamenlijke doelen en effecten, en waarin wordt gereflecteerd op voortgang, kwaliteit en bijsturing.

Addendum IBK:

Het document dat het Integraal Beleidskader Sociaal Domein actualiseert en aanscherpt op basis van recente ontwikkelingen en de kwaliteitsmonitor, met behoud van de oorspronkelijke maatschappelijke effecten.

Algemene subsidieverordening (ASV):

Het gemeentelijk juridisch kader waarin staat onder welke voorwaarden maatschappelijke partners subsidie kunnen ontvangen voor activiteiten die bijdragen aan de maatschappelijke doelen.

Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA):

Landelijk akkoord waarin wordt afgesproken hoe zorg en welzijn sterker worden verbonden om preventie, normaliseren en passende ondersteuning te versterken.

Co-design:

Het proces waarin de gemeente, inwoners, maatschappelijke partners, en andere betrokkenen gezamenlijk vanaf het begin ontwerpen en vormgeven aan beleid, diensten of oplossingen. Hierbij worden verschillende perspectieven en ervaringen benut, zodat de uitkomsten beter aansluiten bij de behoeften van inwoners.

Collectieve voorzieningen:

Diensten, faciliteiten en activiteiten die laagdrempelig en zonder uitgebreide indicatiestelling toegankelijk zijn voor iedereen in een gemeenschap, en die bijdragen aan ontmoeting, preventie, het versterken van netwerken en normaliseren, zoals sport, cultuur en groepsondersteuning.

Collectiveren:

Het kiezen voor collectieve, vrij toegankelijke voorzieningen en activiteiten wanneer dat passend is. Hiermee versterken we de sociale basis en investeren we in zorgzame gemeenschappen, buurten en kernen. Collectieve activiteiten bevorderen ontmoeting, verbinding en sociale cohesie en bieden een tegenwicht aan individualisering en polarisatie.

Hervormingsagenda Jeugd:

Landelijk programma gericht op het verbeteren, betaalbaar houden en beter laten aansluiten van jeugdhulp, met meer nadruk op preventie, normaliseren en lokale netwerken.

Impact:

De mate waarin activiteiten en voorzieningen bijdragen aan het bereiken van de maatschappelijke effecten zoals zelfredzaamheid, samenredzaamheid en kwaliteit van leven.

Inclusief werken:

Werken vanuit het uitgangspunt dat alle inwoners, ongeacht achtergrond of beperking, mee kunnen doen in de samenleving en toegang hebben tot ondersteuning en voorzieningen.

Informele netwerken:

Netwerken van familie, burens, vrijwilligers en andere betrokkenen waarin inwoners elkaar ontmoeten, ondersteunen en hulp bieden buiten professionele zorg om.

Informele ondersteuning:

Ondersteuning die mensen uit het eigen netwerk of de sociale basis (zoals familie, burens, vrijwilligers en verenigingen) aanbieden en niet door professionele zorgaanbieders.

Integraal Beleidskader Sociaal Domein (IBK):

Het kader waarin missie, visie, waarden, maatschappelijke effecten en doelen voor het sociaal domein zijn vastgelegd, en wat de basis van de MAG vormt.

Integraal Zorgakkoord (IZA):

Landelijk akkoord gericht op het toekomstbestendig maken van de zorg door meer samenwerking, preventie en passende zorg.

Ketenpartners:

Maatschappelijke en professionele organisaties die samen een samenhangend aanbod van ondersteuning, zorg en voorzieningen vormen, waarbij zij gebruikmaken van elkaars expertise en zorgen voor goede doorverwijzing en afstemming.

Klantreizen:

Beschrijvingen van de route die inwoners doorlopen van vraag of probleem naar passende ondersteuning of voorzieningen, bedoeld om de samenhang en toegankelijkheid te verbeteren.

Kwaliteitsmonitor Sociaal Domein:

Het jaarlijkse overzicht waarin de voortgang op maatschappelijke doelen, trends en effecten in het sociaal domein wordt gemonitord en besproken.

Laagdrempelige ondersteuning:

Preventieve en toegankelijke voorzieningen en activiteiten die voor alle leeftijden beschikbaar zijn en bijdragen aan ontmoeting, gezondheid en sociale samenhang.

5 Bijlagen

Lief-en-leedstraten:

Informele netwerken waarin buurtbewoners elkaar ondersteunen bij dagelijkse gebeurtenissen, zorgen en tegenslagen, en zo bijdragen aan sociale samenhang en samenredzaamheid.

Maatschappelijke opgaven:

De grote maatschappelijke vraagstukken waarop de gemeente en partners zich richten; zoals het versterken van de sociale basis, het vergroten van bestaanszekerheid en het vergroten van kansengelijkheid.

Maatschappelijke partners:

Organisaties, vrijwilligers en professionals die actief zijn in wijken en kernen en collectieve oplossingen mogelijk maken, zoals welzijnsorganisaties, zorgaanbieders, verenigingen en andere maatschappelijke organisaties.

Maatwerk:

Ondersteuning die wordt afgestemd op de persoonlijke situatie, mogelijkheden en behoeften van de inwoner.

Normaliseren:

Het erkennen dat niet alle vragen, zorgen of kwetsbaarheden geproblematiseerd of geprofessionaliseerd hoeven te worden. Verschillen en tegenslagen horen bij het leven; waar mogelijk zoeken we oplossingen in het gewone dagelijks leven en binnen de sociale omgeving van inwoners, zodat inwoners vanuit hun eigen kracht en netwerk verder kunnen.

Outreaching werken:

Een manier van werken waarbij professionals inwoners opzoeken in hun leefomgeving om vroegtijdig signalen op te vangen, verbinding te maken en ondersteuning te bieden.

Participatiewet in Balans:

Landelijke hervorming van de Participatiewet met meer aandacht voor maatwerk, menselijkheid en ondersteuning in plaats van alleen verplichtingen.

Penvoerder:

De organisatie die namens een samenwerkingsverband optreedt als aanspreekpunt voor de gemeente en verantwoordelijk is voor de uitvoering, verantwoording en financiële afhandeling van activiteiten.

Preventie:

Het voorkomen van verergering van problemen door ondersteuning eerder, lichter en dichterbij het gewone leven te organiseren. Door tijdig en laagdrempelig te helpen, voorkomen we dat zwaardere vormen van ondersteuning nodig worden.

Positieve gezondheid:

Het vermogen van mensen om met fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven om te gaan en zoveel mogelijk zelf regie te voeren; gezondheid is meer dan de afwezigheid van ziekte en gaat ook over meedoen, zingeving en kwaliteit van leven.

Routekaarten:

Overzichten die inzicht geven in hoe inwoners zich bewegen door het ondersteunings- en zorgaanbod, en hoe zij van sociale basis naar passende ondersteuning worden geleid.

Samenredzaamheid:

Het vermogen en de bereidheid van mensen, buurten en wijken om met elkaar oplossingen te bieden voor sociale behoeften en vragen, waaronder ook mantelzorg en onderlinge ondersteuning vallen.

Sleutelfiguren:

Inwoners of professionals met een verbindende rol binnen gemeenschappen, die signalen oppikken, mensen met elkaar verbinden en bijdragen aan het versterken van de sociale basis.

Sociaal Domein:

Het geheel van beleid en uitvoering op het gebied van jeugd, Wmo, participatie, inkomen, gezondheid, schulden, inburgering, onderwijs, sport, cultuur en andere terreinen die samen het dagelijks functioneren en welzijn van inwoners beïnvloeden.

Vindplaatsen:

Plekken in de leefomgeving waar professionals en vrijwilligers inwoners ontmoeten en signalen van kwetsbaarheid, vragen of problemen kunnen oppikken, zoals scholen, verenigingen, dorps- en cultuurhuizen.

Vrij toegankelijke voorzieningen:

Voorzieningen waarvoor geen indicatie of verwijzing nodig is en die voor alle inwoners beschikbaar zijn, gericht op ontmoeting, preventie en meedoen.

Vroegsignalering:

Het tijdig herkennen van beginnende problemen, zodat passende ondersteuning vroeg kan worden ingezet en zwaardere problematiek kan worden voorkomen.

Zelfredzaamheid:

Het lichamelijke, verstandelijke, mentale en financiële vermogen om zelfstandig het leven te leiden en eigen problemen op te lossen, en waar nodig steun en hulp van anderen in te schakelen.

5 Bijlagen

Bijlage 2.

Beschrijving veranderinitiatieven

Het versterken van de sociale basis

- **Professionals werken structureel zichtbaar en uitnodigend in ontmoetingsplekken**
Professionals uit welzijn, jongerenwerk en het lokaal team verplaatsen een deel van hun werk naar ontmoetingsplekken in buurten en kernen. Zij zijn daar herkenbaar en aanspreekbaar aanwezig en werken outreachend vanuit een gezamenlijke opdracht. De focus ligt op ontmoeting, meedoen en het vroegtijdig signaleren van vragen, zodat ondersteuning zoveel mogelijk in het dagelijks leven plaatsvindt.
- **Dorps- en cultuurhuizen en welzijnsorganisaties organiseren hun aanbod samenhangend**
Dorps- en cultuurhuizen, welzijnsinstellingen, vrijwilligers en lokale netwerken stemmen hun aanbod, programmering en inzet actief op elkaar af. Zij werken als samenhangend netwerk rond ontmoeting en ondersteuning, waardoor deze plekken beter functioneren als laagdrempelige schakels binnen de sociale basis.
- **Inwoners organiseren waar mogelijk onderlinge ondersteuning in de directe leefomgeving**
Inwoners worden ondersteund om elkaar te helpen via buurtgerichte netwerken zoals lief-en-leedstraten en voorzorgcirkels. Het eigenaarschap ligt bij inwoners zelf. Professionals faciliteren, verbinden en versterken waar nodig, zonder deze vormen van ondersteuning over te nemen.
- **Kwetsbare thema's worden actief en laagdrempelig besproken in het dagelijks leven**
Thema's zoals geldzorgen en beperkte basisvaardigheden worden bespreekbaar gemaakt op plekken waar inwoners al komen en via toegankelijke communicatie. Door een normaliserende benadering wordt het stellen van vragen makkelijker en ontstaat eerder contact met lichte of collectieve ondersteuning.
- **Partners verbinden inwoners met elkaar door middel van buurtcontacten**
Buurtcontacten worden ingezet om inwoners met elkaar te verbinden via gelijkwaardig één-op-één contact. Professionals faciliteren matching en ondersteuning, terwijl het contact zelf plaatsvindt in het dagelijks leven en buiten formele hulpverlening.
- **Maatschappelijke partners ontwikkelen en delen expertise in communitybuilding**
Maatschappelijke partners vergroten hun kennis en vaardigheden in communitybuilding via kennisdeling, inspiratie en training. Deze expertise wordt actief ingezet om bewonersinitiatieven en netwerken te versterken.
- **Inwoners worden bewust gemaakt van de directe gevolgen voor hen van vergrijzing en schaarste in zorg en ondersteuning**
Gemeente en partners stimuleren inwoners om vandaag het gesprek te voeren over morgen en zo zelf de regie te nemen over hun toekomst. Inwoners worden bewust gemaakt van de maatschappelijke ontwikkeling vergrijzing en schaarste in zorg en ondersteuning, en over wat dit betekent voor benodigde onderlinge steun en samenredzaamheid in de toekomst.

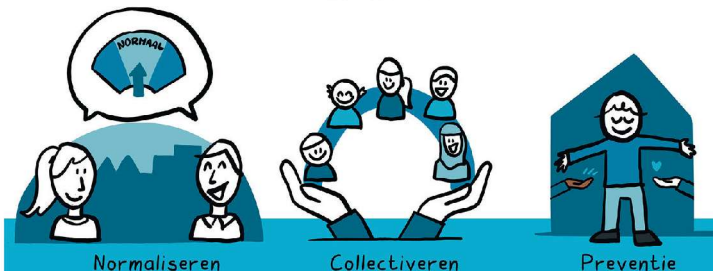
sociale basis

investeren in samenhang, preventie
en collectieve oplossingen

ONZE AMBITIE

STRATEGIE

WAT WE ZIEN
IN KRIMPENERWAARD

VERANDER INITIATIEVEN

1. Professionals werken structureel zichtbaar en uitnodigend in ontmoetingsplekken.
2. Dorps- en cultuurhuizen en welzijnsorganisaties organiseren hun aanbod samenhangend.
3. Inwoners organiseren waar mogelijk onderlinge ondersteuning in de directe leefomgeving.
4. Kwetsbare thema's worden actief en laagdrempelig besproken in het dagelijks leven.
5. Partners verbinden inwoners met elkaar door middel van buurtcontacten.
6. Maatschappelijke partners ontwikkelen en delen expertise in communitybuilding.
7. Inwoners worden bewust gemaakt van de directe gevolgen voor hen van vergrijzing en schaarste in zorg en ondersteuning.

5 Bijlagen

Het vergroten van bestaanszekerheid

- **Partners werken met heldere rolverdeling en delen actief kennis binnen de keten**
Maatschappelijke partners maken expliciete afspraken over rollen, verantwoordelijkheden en expertise binnen de keten en handelen hier consistent naar. Door deze duidelijkheid sluiten ondersteuningsroutes beter op elkaar aan en wordt onnodige opschaling voorkomen.
- **Partners bieden tijdens wachttijden collectieve ondersteuning**
In plaats van individuele wachttijden organiseren partners groepsgerichte ondersteuning en ontmoeting. Zo blijven inwoners actief, ervaren zij minder stress en ontstaat onderlinge steun terwijl zij wachten op vervolgstappen in ondersteuning.
- **Partners benaderen inwoners proactief door middel van huisbezoeken voor vroegsignalering**
Professionals wachten niet uitsluitend op een hulpvraag, maar leggen actief contact bij signalen van kwetsbaarheid, bijvoorbeeld via huisbezoeken. Hierdoor worden problemen eerder herkend, ook bij inwoners die zelf geen hulp zoeken.
- **Jongeren ondersteunen elkaar rond geldzaken en hulp zoeken**
Jongeren ontwikkelen en organiseren zelf activiteiten en campagnes over geldzaken en financiële zelfredzaamheid. Professionals ondersteunen dit proces op de achtergrond, zodat het gesprek aansluit bij de leefwereld van jongeren en schaamte wordt verminderd.
- **Financiële ondersteuning en schuldhulp worden vaker groepsgericht georganiseerd**
Schuldhulpverlening en financiële ondersteuning worden vaker in groepsverband aangeboden. De nadruk ligt op samen leren, ervaringen delen en normaliseren van hulp zoeken, in plaats van individuele trajecten waar dit niet noodzakelijk is.
- **Sleutelfiguren signaleren en verbinden in wijken en bij specifieke doelgroepen**
Sleutelfiguren, vaak ervaringsdeskundigen of lokaal vertrouwde personen, worden ingezet om signalen vroeg op te vangen, inwoners te verbinden en toe te leiden naar passende ondersteuning, met speciale aandacht voor moeilijk bereikbare groepen.
- **Onderwijs en partners maken financiële educatie onderdeel van het gewone leren**
Scholen en maatschappelijke partners werken samen om financiële educatie structureel te organiseren binnen het onderwijs, gericht op het versterken van financiële vaardigheden en bewust omgaan met geld.
- **Partners combineren data en praktijkervaring om kwetsbaarheid eerder te herkennen**
Beschikbare data worden, binnen geldende kaders, gecombineerd met signalen uit de praktijk om inwoners met verhoogde kwetsbaarheid eerder en gericht in beeld te krijgen. Dit ondersteunt tijdige en passen de inzet van ondersteuning.
- **Welzijnspartners zijn vanaf de start betrokken bij gemengde wooncomplexen**
Bij de ontwikkeling van gemengde wooncomplexen worden welzijnsorganisaties vroegtijdig betrokken. Zij stimuleren ontmoeting, contact en informele steun tussen bewoners, zodat wonen bijdraagt aan sociale cohesie en het verminderen van kwetsbaarheid.

WAT WE ZIEN IN KRIMPENERWAARD

Stijgende kosten

Preventie armoede en schulden

Vertrouwen in de overheid

Gebrek aan passende en betaalbare woningen

Veilig wonen en leven

Afstand tot werk en onderwijs

vergroten bestaanszekerheid

samen werken aan een solide basis,
perspectief en zelfontplooiing

ONZE AMBITIE

STRATEGIE

Normaliseren

Collectiveren

Preventie

VERANDERINITIATIEVEN

1. Partners werken met heldere rolverdeling en delen actief kennis binnen de keten.

2. Partners bieden tijdens wachttijden collectieve ondersteuning.

3. Partners benaderen inwoners proactief door huisbezoeken voor vroegsignalering.

4. Jongeren ondersteunen elkaar rond geldzaken en hulp zoeken.

5. Financiële ondersteuning en schuldhulp worden vaker groepsgericht georganiseerd

6. Sleutelfiguren signaleren en verbinden in wijken en bij specifieke doelgroepen.

7. Onderwijs en partners maken financiële educatie onderdeel van het gewone leren.

8. Partners combineren data en praktijkervaring om kwetsbaarheid eerder te herkennen.

9. Welzijnspartners zijn vanaf de start betrokken bij gemengde wooncomplexen:

5 Bijlagen

Het vergroten van kansengelijkheid

- **Professionals werken met een gedeelde taal en heldere routes voor gezinnen**
Professionals uit onderwijs, kinderopvang, jeugdgezondheidszorg, zorg en welzijn werken met een gedeelde taal en duidelijke taakafspraken. Door gezamenlijke routes of klantreizen is helder wie wanneer betrokken is en waar de regie ligt, waardoor ondersteuning beter op elkaar aansluit.
- **Professionals benutten vindplaatsen structureel voor signalering en toeleiding**
Plekken waar kinderen en ouders al komen, zoals scholen, kinderopvang, bibliotheek, sport, cultuur, zorg en welzijn, worden structureel benut voor vroegsignalering en toeleiding. Partners stemmen af hoe zij signalen herkennen en gezinnen verbinden aan bestaand, bij voorkeur collectief aanbod.
- **We brengen drempels voor deelname aan collectief aanbod systematisch in beeld**
We onderzoeken gezamenlijk welke drempels inwoners en professionals ervaren bij deelname aan groepsaanbod en formuleren praktische adviezen om deze drempels weg te nemen, zodat collectieve ondersteuning toegankelijker en aantrekkelijker wordt.
- **Professionals betrekken informele steun bewust bij opvoed- en opgroevragen**
Bij opvoed- en opgroevragen wordt informele steun van familie, burens en vrijwilligers bewust en vaker betrokken. Professionals erkennen deze steun als waardevolle aanvulling op professionele ondersteuning, waardoor vragen meer in het gewone leven worden opgepakt en ondersteuning minder versnipperd raakt.
- **Professionals rondom het jonge kind werken samen via een expertiseteam**
Een expertiseteam voor het jonge kind (0–13 jaar) verbindt professionals uit kinderopvang, onderwijs en zorg. Het team draagt bij aan vroegsignalering en samenhangende ondersteuning.
- **Partners werken vroegtijdig en outreachend als vast onderdeel van hun werkwijze**
Vroegtijdig en outreachend werken wordt, wanneer daar aanleiding toe is, onderdeel van de dagelijkse werkwijze van partners. Professionals leggen actief contact bij signalen, ook zonder expliciete hulpvraag, zodat ondersteuning tijdig kan worden ingezet.

kansengelijkheid

ongelijk investeren
voor gelijke kansen

ONZE AMBITIE

STRATEGIE

WAT WE ZIEN
IN KRIMPENERWAARD

Achterstanden hangen samen met:

Sociaal economische verschillen

Onvoldoende basisvaardigheden

Slechtere gezondheid

Drempels om mee te doen

VERANDERINITIATIEVEN

5 Bijlagen

Bijlage 3.

Fasering van veranderinitiatieven

Voor de uitvoering van de veranderagenda hanteren gemeente en maatschappelijke partners een vaste fasering. Deze fasering ondersteunt een gezamenlijke manier van werken, leren en besluiten en maakt de werkwijze voorspelbaar en uitvoerbaar voor alle betrokkenen. Voor elk geselecteerd veranderinitiatief wordt dezelfde opbouw gevolgd.

Fase 1 – Start en uitwerking (0–3 maanden)

In deze fase wordt het veranderinitiatief gezamenlijk voorbereid en geconcretiseerd. Gemeente en betrokken partners vormen een klein en slagvaardig uitvoeringsteam (de initiatieftafel), dat verantwoordelijk is voor de verdere uitwerking. De initiatieftafel zorgt in deze fase voor:

- het benoemen van een aanjager (gemeente of maatschappelijke partner);
- het vaststellen van het doel van het veranderinitiatief;
- het bepalen van de beoogde doelgroep, locaties en verdere betrokken partners en inwoners;
- het toetsen van de haalbaarheid in termen van capaciteit, middelen en samenhang met lopende werkzaamheden.

Aan het einde van deze fase besluiten gemeente en maatschappelijke partners gezamenlijk of het veranderinitiatief van start gaat.

Fase 2 – Uitvoering (3–9 maanden)

In deze fase wordt het veranderinitiatief uitgevoerd in de praktijk. Het veranderinitiatief blijft bewust overzichtelijk van omvang, zodat ruimte ontstaat om te leren en waar nodig bij te sturen. De initiatieftafel:

- voert het veranderinitiatief uit volgens de afgesproken opzet;
- verzamelt signalen, ervaringen en beschikbare data;
- reflecteert periodiek op de voortgang en tussentijdse opbrengsten.

Op basis van deze reflecties kan het veranderinitiatief gedurende de uitvoering worden bijgesteld.

Fase 3 – Leren en evalueren (9–12 maanden)

In deze fase duiden gemeente en betrokken partners gezamenlijk de opbrengsten van het veranderinitiatief. Gemeente en partners brengen in beeld wat het veranderinitiatief heeft opgeleverd en welke lessen daaruit volgen. In deze fase:

- wordt gezamenlijk gereflecteerd op wat heeft gewerkt en wat niet;
- wordt vastgesteld welke onderdelen aanpassing vragen;
- worden opbrengsten en leerpunten vastgelegd;
- wordt voortgebouwd op het leren tijdens de uitvoering en brengt de inzichten samen voor besluitvorming.

Fase 4 – Besluitvorming en vervolg (12+ maanden)

Op basis van de opbrengsten en leerpunten besluiten gemeente en maatschappelijke partners gezamenlijk over het vervolg van het veranderinitiatief. Daarbij zijn de volgende opties mogelijk:

- opschalen: het veranderinitiatief verbreden of structureel maken;
- aanpassen: het veranderinitiatief bijstellen en opnieuw uitvoeren;
- stoppen: het veranderinitiatief beëindigen en de opgedane lessen benutten voor ander beleid of uitvoering.